

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

PLAN UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA (SEP)

Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“

5. mart 2026.

SADRŽAJ

1	UVOD	4
1.1	Obim i ciljevi	4
1.2	Opis projekta	5
2	KONSULTACIJE SA ZAJNTERESOVANIM STRANAMA I ZAHTJEVI ZA OBJAVLJIVANJE	7
2.1	Nacionalni zahtjevi.....	7
2.2	Međunarodni zahtjevi.....	7
3	IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ZAJNTERESOVANIH STRANA.....	9
3.1	Metodologija	9
3.1.1	Strane pogođene projektom (PAP).....	10
3.1.2	Ranjivi i marginalizovani pojedinci i grupe	11
3.1.3	Ostale zainteresovane strane (OIP)	11
3.1.4	Korisnici projekta	11
3.2	Identifikacija i analiza zainteresovanih strana za realizaciju projekata na terenu	12
3.2.1	Identifikacija zainteresovanih strana na lokaciji odlagališta čvrstog otpada KAP-a	12
3.2.2	Analiza zainteresovanih strana na lokaciji odlagališta čvrstog otpada KAP-a	13
3.2.3	Identifikacija zainteresovanih strana za projekat Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću	14
3.2.4	Analiza zainteresovanih strana za projekat Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću	15
4	PLAN UKLJUČIVANJA ZAJNTERESOVANIH STRANA	15
4.1	Ciljevi i svrha uključivanja zainteresovanih strana	15
4.2	Pristup za sprovođenje javnih konsultacija i uključivanje zainteresovanih strana	15
4.2.1	Osnovni principi konsultacija sa zainteresovanim stranama.....	16
4.2.2	Vremenski okvir i faze konsultacija.....	16
4.2.3	Alati i metode korišćene za konsultacije	17
4.2.4	Obavješćavanje o konsultacijama	17
4.2.5	Uključivanje ranjivih i ugroženih grupa	17
4.2.6	Dokumentovanje konsultacija i odgovori na komentare	17
4.2.7	Evaluacija kvaliteta konsultacija	18
4.3	Pristup objavljivanju informacija.....	18
4.3.1	Pregled do sada objavljenih informacija	18
4.3.2	Vrsta informacija koje će biti objavljene	18
4.3.3	Vremenski okvir i učestalost objavljivanja informacija	19
4.3.4	Kanali objavljivanja informacija.....	19
4.3.5	Jezik, format i pristupačnost	19
4.3.6	Evidencija objavljivanja informacija	19
4.4	Program uključivanja zainteresovanih strana	20
5	SAŽETAK AKTIVNOSTI UKLJUČIVANJA ZAJNTERESOVANIH STRANA.....	23
5.1	Objavljivanje ekološke i društvene dokumentacije	23

5.2	Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana (faza javnog uvida).....	23
5.3	Javne konsultacije (faza javnog uvida)	24
5.4	Povratne informacije zainteresovanih strana (faza javnog uvida)	24
6	ŽALBENI MEHANIZAM	24
6.1	Principi žalbenog mehanizma	25
6.2	Odgovornost	25
6.3	Pravo na podnošenje pritužbe	25
6.4	Kanali za podnošenje žalbi	25
6.5	Procedura rješavanja pritužbi	26
6.6	Upućivanje žalbi drugim instancama	27
6.7	Registar žalbi i izvještavanje.....	27
6.8	Objavljivanje informacija o žalbenom mehanizmu	27
7	RESURSI I ODGOVORNOSTI	27
7.1	Institucionalni i implementacioni aranžmani	27
7.2	Uloge i odgovornosti	28
7.3	Ljudski resursi i kapaciteti	29
7.4	Finansijski resursi	29
7.5	Koordinacija i izvještavanje.....	30
8	MONITORING I IZVJEŠTAVANJE	30
8.1	Monitoring implementacije SEP-a.....	30
8.2	Indikatori monitoringa	30
8.3	Izvještavanje	30
8.4	Ažuriranje SEP-a	31
8.5	Uloga Svjetske banke	31
9	PRILOZI.....	32
	Prilog 1: Zapisnici sa sastanaka tokom uključivanja zainteresovanih strana u fazi objavljivanja E&S dokumentacije	32
	Prilog 2: Projektni letak korišćen tokom socio-ekonomskog istraživanja.....	42
	Prilog 3: Zapisnik sa javne konsultativne sjednice, uključujući listu prisustva i fotografije	43
	Lista prisutnih na javnim konsultacijama.....	46
	Fotografija sa javnih konsultacija	47
	Prilog 4: Letak o žalbenom mehanizmu	48
	Prilog 5: Obrazac za žalbe.....	49
	Prilog 6: Registar žalbi	50
	Prilog 4: Evidencija aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana	51

Spisak tabela

Tabela 1: Pravni i regulatorni okvir	7
Tabela 2: Program uključivanja zainteresovanih strana	20

1 UVOD

Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“ finansira Svjetska banka, dok je za implementaciju projekta zaduženo Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), posredstvom Jedinice za implementaciju projekta (PIU).

U skladu sa Okvirom za zaštitu životne sredine i društvene aspekte (ESF) Svjetske Banke, ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) pripremljen je u skladu sa zahtjevima Ekološkog i socijalnog standarda 10 (ESS10) – Uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija.

Ovaj Plan uspostavlja okvir za sistematsko, transparentno i inkluzivno uključivanje zainteresovanih strana tokom čitavog životnog ciklusa projekta, sa ciljem jačanja upravljanja ekološkim i društvenim rizicima, unapređenja povjerenja javnosti i obezbjeđivanja odgovorne implementacije projektnih aktivnosti.

SEP je „živi dokument“ i biće ažuriran tokom implementacije projekta kako bi odražavao promjene u obimu projekta, dostupnosti informacija, napretku u pripremi i sprovođenju projektnih aktivnosti, rezultate konsultacija sa zainteresovanim stranama, kao i rezultate praćenja efikasnosti uključivanja zainteresovanih strana.

Ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) predstavlja krovni, sveobuhvatni SEP na nivou projekta „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“. Dokument definiše opšti okvir, principe, procedure i minimalne zahtjeve za uključivanje zainteresovanih strana u skladu sa Ekološkim i socijalnim standardom 10 (ESS10) Svjetske banke. Za specifične komponente projekta i lokacije sa posebnim ili izraženijim ekološkim i društvenim rizicima biće pripremljeni, objavljeni i primijenjeni posebni, planovi uključivanja zainteresovanih strana koji se odnose na konkretne projekte, i to prije početka aktivnosti na tim lokacijama. SEP-ovi koji će biti pripremljeni za konkretne projekte/lokacije će biti prilagođeni u odnosu na zahtjeve ovog SEP-a, tj. u odnosu na konkretnu lokaciju i pripadajuću ESIA/ESMP dokumentaciju.

1.1 Obim i ciljevi

Ovaj SEP se primjenjuje na sve komponente i faze Projekta „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“, uključujući fazu pripreme projekta, izradu dokumentacije iz oblasti životne sredine i društvenih pitanja, fazu implementacije, kao i fazu završetka projekta.

Ovim dokumentom se definiše okvir za uključivanje zainteresovanih strana na nivou projekta, dok će se detaljna identifikacija zainteresovanih strana, metode uključivanja, rasporedi konsultacija i lokalni kanali komunikacije razraditi kroz SEP-ove koji će se odnositi na pojedinačne projekte, odnosno SEP-ove koji se pripremaju za komponente projekta i lokacije sa specifičnim ekološkim i društvenim uticajima. SEP-ovi koji će se odnositi na konkretne lokacije čine sastavni dio relevantnih ESIA/ESMP paketa i u potpunosti su usklađeni sa ovim dokumentom i zahtjevima ESS10.

Ciljevi ovog SEP-a su:

- identifikacija svih relevantnih strana pogođenih projektom i drugih zainteresovanih strana, uključujući ranjive i marginalizovane grupe;
- obezbjeđivanje blagovremenog objavljivanja tačnih, relevantnih i razumljivih informacija o projektu, aktivnostima na projektu, dinamici, potencijalnim rizicima po životnu sredinu i društvo i mjerama za upravljanje rizicima;
- omogućavanje aktivnog učešća zainteresovanih strana u procesima planiranja projekta, pripreme dokumentacije iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja i implementacije projekta, na način koji je srazmjeran prirodi i rizicima projektnih aktivnosti;
- obezbjeđivanje da se stavovi, zabrinutosti i sugestije zainteresovanih strana na odgovarajući način razmotre i, gdje je to izvodljivo, integrišu u procese donošenja odluka, uključujući razvoj i sprovođenje mjera za upravljanje rizicima po životnu sredinu i društvo;
- obezbjeđivanje prilagođenog i inkluzivnog pristupa uključivanju ranjivih i marginalizovanih grupa, u cilju uklanjanja prepreka za učešće i obezbjeđivanja jednakog pristupa informacijama i konsultacijama;
- uspostavljanje efikasnog, dostupnog i transparentnog žalbenog mehanizma koji omogućava blagovremeni prijem, razmatranje i rješavanje zabrinutosti i pritužbi u vezi sa projektom;

- obezbjeđivanje sistematske dokumentacije i izvještavanja o aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana, rezultatima konsultacija i funkcionisanju žalbenog mehanizma.

1.2 Opis projekta

Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“ ima za cilj unapređenje sistema upravljanja otpadom u Crnoj Gori kroz institucionalne reforme, infrastrukturna ulaganja i sanaciju postojećih ekoloških problema, uz primjenu dobre međunarodne prakse i ekoloških i društvenih standarda Svjetske banke. Projekat se sastoji od sljedećih komponenti i potkomponenti:

Komponenta 1: Unapređenje upravljanja sektorom otpada i institucionalni razvoj

Ova komponenta se fokusira na jačanje regulatornog okvira, mehanizama sprovođenja propisa i institucionalnih kapaciteta, uz uključivanje državnih organa, sektorskih institucija, opštinske uprave, javnih komunalnih preduzeća, privatnih operatera u oblasti otpada i drugih relevantnih aktera u sektoru, pri čemu je poseban naglasak stavljen na integraciju rodne ravnopravnosti, jednakog pristupa učešću i inkluzivnih procesa donošenja odluka. Aktivnosti podržavaju sprovođenje odredbi Zakona o upravljanju otpadom i Državnog plana upravljanja otpadom, kroz usklađivanje regulatornog okvira sa pravnom tekovinom Evropske Unije (EU) u oblasti otpada, unapređenje sistema prikupljanja podataka, mehanizama transparentnosti, među-institucionalne koordinacije, kao i strukturirano uključivanje javnih institucija i pružalaca usluga. Rodna ravnopravnost i klimatska otpornost integrišu se kroz institucionalne, regulatorne i operativne strukture, uz obezbjeđivanje ravnopravnog učešća žena i muškaraca u aktivnostima jačanja kapaciteta, institucionalne procese i mehanizme uključivanja zainteresovanih strana.

Potkomponenta 1.1: Tehnička podrška za jačanje regulatornog okvira

Ova potkomponenta uključuje ministarstva, regulatorna tijela, inspeksijske organe, opštine, operatore u oblasti otpada i organizacije za produženu odgovornost proizvođača u proces izrade, revizije i harmonizacije regulatornog okvira u oblasti upravljanja otpadom. Aktivnosti obuhvataju pripremu podzakonskih akata, pravilnika i tehničkih smjernica za opštinske usluge upravljanja otpadom, sisteme produžene odgovornosti proizvođača (EPR), upravljanje opasnim i industrijskim otpadom, elektronske sisteme izvještavanja i monitoringa, kao i regulaciju otpada od građenja i rušenja, uz podršku koordinisanom sprovođenju od strane nadležnih javnih institucija i zainteresovanih strana podložnih regulaciji.

Potkomponenta 1.2: Jačanje institucionalnih kapaciteta za unaprijeđeno upravljanje otpadom

Ova potkomponenta se fokusira na jačanje kapaciteta državnih i opštinskih organa, javnih komunalnih preduzeća, privatnih operatera otpadom i institucionalnih pružalaca usluga. Aktivnosti uključuju programe obuke, radionice, šeme sertifikacije i praktičnu obuku u oblasti sakupljanja, sortiranja, reciklaže, tretmana otpada, usklađenosti sa propisima i primjene EPR-a, uz rodno inkluzivan pristup prilikama za jačanje kapaciteta, kao i unapređenje i integraciju državnih i opštinskih informacionih sistema za otpad koje koriste javne institucije i operateri u sektoru.

Potkomponenta 1.3: Podizanje svijesti javnosti, promjena ponašanja i podrška opštinama za unaprijeđeno upravljanje otpadom

Ova potkomponenta obuhvata opštine, lokalne zajednice, škole, organizacije civilnog društva, medije i javne institucije u cilju osmišljenog podizanja svijesti, promjenu ponašanja i jačanje lokalnih kapaciteta. Aktivnosti obuhvataju izradu nacionalnih i lokalnih komunikacionih planova, sprovođenje kampanja za podizanje svijesti javnosti, aktivnosti usmjerene na promjenu ponašanja u odabranim opštinama, kao i diferenciranu tehničku i finansijsku podršku opštinama na osnovu učinka i nivoa spremnosti, uz rodno odgovorne komunikacione pristupe i inkluzivno učešće žena i muškaraca u aktivnostima angažovanja zajednice, pružajući podršku lokalnim organima i zainteresovanim stranama u zajednici u unapređenju praksi upravljanja otpada.

Komponenta 2: Unapređenje infrastrukture za upravljanje otpadom

Ova komponenta se fokusira na razvoj infrastrukture i operativnu saradnju između opština, javnih komunalnih preduzeća, pružalaca tehničkih usluga i eksperata za upravljanje otpadom kroz uspostavljanje sistema Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću. Aktivnosti podržavaju međuopštinsku saradnju, strukture pružanja usluga, upravljanje infrastrukturom i profesionalni razvoj kapaciteta, u skladu sa ekološkim standardima EU.

Potkomponenta 2.1: Uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću

Ova potkomponenta podržava razvoj regionalnog sistema upravljanja otpadom koji opslužuje opštine Nikšić, Šavnik i Plužine, uz mogućnost uključivanja Kotora, Herceg Novog i Žabljaka, koje će kroz uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću imati unaprijeđene usluge upravljanja otpadom, bolje uslove životne sredine i povoljnije ishode po javno zdravlje. Aktivnosti uključuju izgradnju i rad Centra za upravljanje otpadom u Nikšiću, razvoj sistema dvostrukog sakupljanja otpada u opštinama učesnicama, uspostavljanje reciklažnih dvorišta (CAC) u Šavniku i Plužinama za predaju reciklažnih materijala od strane građana, razvoj osnovne infrastrukture za CAC, obezbjeđivanje transportne opreme za reciklabilne materijale i organizaciju tokova otpada između opština i regionalnog centra. Zainteresovane strane uključuju opštinske uprave, javna komunalna preduzeća, lokalne zajednice, građane i regionalne pružaoce usluga upravljanja otpadom.

Potkomponenta 2.2: Uspostavljanje centra za obuku i razmjenu znanja o savremenim praksama upravljanja otpadom

Ova potkomponenta uključuje opštinsko osoblje, eksperte iz oblasti upravljanja otpadom, javne institucije, obrazovne ustanove i građane kroz uspostavljanje Centra za obuku i razmjenu znanja u okviru Centra za upravljanje otpadom u Nikšiću. Aktivnosti uključuju razvoj strategija obuke, nastavnih planova i programa, digitalnih platformi za učenje, programa profesionalne obuke, radionica, pažljivo osmišljenih aktivnosti razmjene znanja i edukativnih prostora za građane, učenike i studente.

Komponenta 3: Sanacija lokacija za odlaganje otpada

Ova komponenta se fokusira na sanaciju i smanjenje rizika po životnu sredinu koji potiče od 'naslijeđenih' lokacija za odlaganje otpada kroz koordinisano djelovanje državnih institucija, organa za zaštitu životne sredine, pružalaca tehničkih usluga i regulatornih tijela, sa ciljem smanjenja rizika po životnu sredinu i javno zdravlje i jačanja nacionalnih sistema za upravljanje opasnim i industrijskim otpadom.

Potkomponenta 3.1: Sanacija lokacija za odlaganje otpada (KAP)

Ova potkomponenta podržava sanaciju odlagališta čvrstog otpada na lokaciji proizvodnog pogona Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP) kroz aktivnosti koje uključuju državne institucije nadležne za zaštitu životne sredine, tehničke operatore i regulatorne organe. Aktivnosti obuhvataju izgradnju privremenih skladišta u okviru lokacije, izgradnju trajnih projektovanih kada za odlaganje otpada sa višeslojnim sistemima zaštite, kontrolisano rukovanje, skladištenje, inkapsuliranje i trajnu izolaciju opasnih i kontaminiranih otpadnih materijala, kao i procjenu dugoročnih institucionalnih i infrastrukturnih rješenja za upravljanje opasnim otpadom u Crnoj Gori. Područje KAP-a predstavlja centralni operativni i ekološki fokus ove potkomponente.

Komponenta 4: Upravljanje projektom

Ova komponenta podržava implementaciju projekta kroz koordinisanu saradnju između Organa nadležnog za implementaciju projekta, Jedinice za implementaciju projekta, Jedinice za tehničku podršku, državnih institucija i Svjetske Banke. Aktivnosti uključuju koordinaciju projekta, zapošljavanje osoblja, operativno upravljanje, nabavke, finansijsko upravljanje, sprovođenje ekoloških i društvenih mjera zaštite, sisteme monitoringa i evaluacije, mehanizme izvještavanja i strukturiranu koordinaciju među institucionalnim zainteresovanim stranama uključenim u realizaciju projekta.

2 KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA I ZAHTJEVI ZA OBJAVLJIVANJE

U naredna dva potpoglavlja prikazani su glavni nacionalni i međunarodni zahtjevi koji predstavljaju osnovu za izradu i sprovođenje ovog SEP-a.

2.1 Nacionalni zahtjevi

Iako nacionalno zakonodavstvo ne definiše proces uključivanja zainteresovanih strana na identičan način kao Standard ESS10, u ovom poglavlju dat je pregled relevantnih nacionalnih zakonskih propisa i strateških dokumenata iz oblasti zaštite životne sredine i upravljanja otpadom koji su primjenjivi na cjelokupnu realizaciju ovog projekta. Pored toga, predstavljeni zakonodavni okvir daje pregled šireg konteksta upravljanja društvenim aspektima projekta, kao i prava koja je neophodno obezbijediti i garantovati svim relevantnim zainteresovanim stranama projekta, ne samo tokom aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, već i tokom same implementacije projekta.

Tabela 1: Pravni i regulatorni okvir

Nacionalne politike i propisi iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja	
Strateški dokumenti	
Državni plan upravljanja otpadom za period 2025–2029.	Ovim Planom utvrđuju se nacionalni okvir, prioriteti i mjere za upravljanje otpadom u periodu 2025–2029, uključujući mjere relevantne za sanaciju i rekultivaciju lokacija za odlaganje otpada, u skladu sa nacionalnim sistemom upravljanja otpadom i mehanizmima za njegovu primjenu na državnom nivou.
Zakonodavstvo	
Zakon o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, br. 052/16, 073/19, 84/24)	Ovim zakonom utvrđuju se principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, kao i instrumenti i mjere zaštite životne sredine i druga pitanja od značaja za upravljanje u oblasti životne sredine.
Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list Crne Gore“, br. 034/24, 092/24)	Ovim zakonom uređuje se sistem upravljanja otpadom, odgovornosti i zahtjevi za obavljanje djelatnosti upravljanja otpadom, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom u Crnoj Gori.
Zakon o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list Crne Gore“, br. 044/12, 030/17)	Ovim zakonom uređuje se pravo na slobodan pristup informacijama i postupak ostvarivanja tog prava u odnosu na informacije kojima raspolažu organi javne uprave, uključujući pravila relevantna za objavljivanje informacija.
Zakon o rodnoj ravnopravnosti („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 46/07 i „Službeni list Crne Gore“, br. 73/10, 40/11, 35/15)	Ovim zakonom uređuje se ostvarivanje rodne ravnopravnosti i ostvarivanje prava na osnovu ravnopravnosti polova, uključujući mjere usmjerene na uklanjanje diskriminacije po osnovu pola i obezbjeđivanje jednakih mogućnosti.
Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni list Crne Gore“, br. 46/10, 40/11, 18/14, 42/17)	Ovim zakonom uređuje se zabrana i zaštita od diskriminacije i unapređenje jednakosti, uključujući pravni osnov za sprječavanje diskriminatornih praksi.
Zakon o manjinskim pravima i slobodama („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 031/06, 051/06, 038/07 i „Službeni list Crne Gore“, br. 002/11, 008/11, 031/17)	Ovim zakonom propisuje se položaj i prava manjinskih grupa i obezbjeđuje pravni osnov za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava i sloboda.
Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br. 42/11, 32/14, 21/17)	Ovim zakonom uređuju se nadležnosti, ovlašćenja i način rada Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda u vezi sa zaštitom ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, zakonima i ratifikovanim međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima.

2.2 Međunarodni zahtjevi

Imajući u vidu da se projekat realizuje u skladu sa Ekološkim i socijalnim standardima Svjetske banke, neophodno je da se svi primjenjivi zahtjevi koji se odnose na uključivanje zainteresovanih strana uzmu u obzir i dosljedno primjenjuju tokom cijelog perioda implementacije projekta.

Ovaj SEP izrađen je u skladu sa Standardom Svjetske banke o zaštiti životne sredine i društvenim pitanjima ESS10: Uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija. Pored standarda ESS10, SEP odražava principe definisane u Smjernicama za integrisanje standarda i principa ljudskih prava, uključujući rodnu ravnopravnost, u programske prijedloge bilateralne njemačke tehničke i finansijske saradnje, kao i Principima za digitalni razvoj. U okviru Principa za digitalni razvoj, posebna pažnja posvećena je principu zaštite privatnosti i bezbjednosti, koji je od značaja za sprovođenje ovog SEP-a.

Standard ESS10 Svjetske banke, zajedno sa pratećim Smjernicama za uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija, definiše uključivanje zainteresovanih strana kao transparentan, inkluzivan i smislen proces konsultacija i angažovanja koji se sprovodi tokom cjelokupnog trajanja životnog ciklusa projekta i koji podstiče povratne informacije, odnosno učešće zainteresovanih strana. Proces uključivanja zainteresovanih strana razvijen je na sistematičan način, omogućavajući korisniku kredita da izgradi i održi konstruktivne odnose sa svim zainteresovanim stranama u projektu. Sve aktivnosti i procesi u vezi sa uključivanjem zainteresovanih strana osmišljeni su tako da obezbijede efikasno i inkluzivno uključivanje svih grupa zainteresovanih strana, uz posebnu pažnju posvećenu ranjivim i marginalizovanim grupama, kako bi se osiguralo njihovo smisleno učešće u procesu uključivanja zainteresovanih strana.

Nadalje, Klijent je u obavezi da obezbijedi potpuno, informisano i kontinuirano učešće i razmjenu informacija sa svim relevantnim zainteresovanim stranama tokom svih faza projekta. Ovo se postiže pravovremenim objavljivanjem informacija, sprovođenjem konsultacija sa zainteresovanim stranama i uspostavljanjem i primjenom efikasnog žalbenog mehanizma, koji su zasnovani na principima informisanih konsultacija i učešća. Shodno tome, ovaj SEP ima za cilj da obezbijedi sveobuhvatno učešće i uključenost svih relevantnih zainteresovanih strana projekta, sa ciljem omogućavanja ranog, sistematičnog i efikasnog pristupa identifikaciji i ublažavanju potencijalnih uticaja na društveno okruženje.

Radi obezbjeđivanja efikasne primjene navedenih principa dobre međunarodne prakse, ovaj SEP je strukturiran tako da obuhvata sljedeće ključne komponente: pristup uključivanju zainteresovanih strana, identifikaciju i analizu zainteresovanih strana, program uključivanja zainteresovanih strana i žalbeni mehanizam.

Pored toga, Crna Gora je ratifikovala niz međunarodnih ugovora i konvencija, uz kontinuirani proces usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u okviru domaćeg pravnog i strateškog okvira. Detaljniji pregled relevantnih konvencija, zajedno sa prethodno navedenim standardima Svjetske banke, dat je u nastavku:

- Okvir za zaštitu životne sredine i društvenih pitanja Svjetske Banke, sa posebnim naglaskom na standard ESS10 (Uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija);
- Smjernice Svjetske banke za ESS10: Uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija, 2018;
- Osnovni standardi rada Međunarodne organizacije rada (ILO); Smjernice za integrisanje standarda i principa ljudskih prava, uključujući rodnu ravnopravnost, u programske prijedloge bilateralne njemačke tehničke i finansijske saradnje; Arhuska konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine, 1998.

Arhuska konvencija (Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine) sastavni je dio nacionalnog pravnog sistema od 2009. godine. Pristup pravnoj zaštiti u pitanjima životne sredine regulisan je kroz veći broj zakonskih akata kojima su u potpunosti prenesene relevantne odredbe EU koje uređuju pristup javnosti informacijama o životnoj sredini i učešće javnosti u donošenju odluka u oblasti životne sredine, uz potpuno usklađivanje sa Arhuskom konvencijom. Osnovni cilj ove Konvencije jeste da „garantuje prava na pristup informacija, učešće javnosti u donošenju odluka i pravo na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine“. U tom smislu, Konvencija uspostavlja odredbe koje obezbjeđuju „odgovornost i transparentnost u procesu donošenja odluka i jačaju podršku javnosti u donošenju odluka u oblasti životne sredine“. Arhuska konvencija prepoznaje da javnost mora biti informisana o procedurama

učesća u donošenju odluka u oblasti životne sredine, imati slobodan pristup tim procedurama i biti upoznata sa načinima njihovog korišćenja, te potvrđuje značaj uloge koju pojedinci, nevladine organizacije i privatni sektor mogu imati u zaštiti životne sredine.

Crna Gora je ratifikovala i Espoo konvenciju o procjeni uticaja na životnu sredinu, njena dva amandmana, kao i SEA Protokol uz Espoo konvenciju (Protokol o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu uz Konvenciju o procjeni uticaja na životnu sredinu) („Službeni list Crne Gore“, br. 02/09).

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ratifikovana je od strane Crne Gore 2003. godine, sa osnovnim ciljem obezbjeđivanja primjene objektivnih standarda i omogućavanja pojedincima da traže zaštitu od zloupotrebe vlasti.

Povelja Savjeta Evrope o socijalnim pravima garantuje ostvarivanje osnovnih socijalnih i ekonomskih prava bez diskriminacije. Prava koja su obezbjeđena Poveljom uključuju pravo na rad, pravo na socijalnu i medicinsku pomoć, kao i pravo na socijalnu, pravnu i ekonomsku zaštitu porodice, pri čemu se poseban značaj pridaje zaštiti i pomoći radnicima migrantima i članovima njihovih porodica.

3 IDENTIFIKACIJA I ANALIZA ZAINTERESOVANIH STRANA

Identifikacija i analiza zainteresovanih strana vrši se na osnovu obima planiranog projekta, pri čemu će dio ključnih ulaznih informacija za identifikaciju i analizu zainteresovanih strana biti prikupljen kroz aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana koje će se sprovoditi kao dio izrade ovog SEP-a. Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana prvenstveno su planirane na lokaciji KAP-a, jer je ovaj dio projekta u ovoj fazi dostigao potreban nivo pripremljenosti. Kada je riječ o centru za upravljanje otpadom u Nikšiću, uključivanje zainteresovanih strana sprovede se kada tehnička dokumentacija za projekat bude izrađena. SEP će biti ažuriran nakon oba navedena procesa uključivanja zainteresovanih strana, a potrebne izmjene biće u skladu s tim unijete u ažurirani SEP.

Međutim, za potrebe ovog nacrt, u nastavku su predstavljene glavne zainteresovane strane koje su identifikovane tokom implementacije prethodne faze projekta (izrada ESIA i EIA studija 2022. godine – za lokaciju KAP-a), kao i one zainteresovane strane koje su identifikovane kroz analizu dostupne dokumentacije (za sve komponente projekta) i obilazak terena (za lokaciju KAP-a), koji je realizovan za potrebe ovog projekta.

3.1 Metodologija

Raznovrsna priroda projektnih aktivnosti, uključujući sve komponente i potkomponente projekta, dovela je do izrade Plana uključivanja zainteresovanih strana (SEP), koji predstavlja zainteresovane strane u kontekstu širih (opštih) projektnih aktivnosti, kao i u kontekstu specifičnih projektnih aktivnosti na lokaciji projekta. Zainteresovane strane u ovom SEP-u su najprije kategorisane na nivou projekta, zatim su podijeljene prema svojim ulogama u projektu, a na kraju su predstavljene na nivou pojedinačnih zainteresovanih strana koje su identifikovane za aktivnosti koje se sprovode na lokaciji projekta.

Identifikacija zainteresovanih strana sprovedena je na osnovu sljedećih razmatranja:

- obim projektnih aktivnosti i lokacije na kojima će se te aktivnosti sprovoditi;
- potencijalni ekološki i društveni rizici, uključujući privremene i dugoročne uticaje;
- institucionalni mandati, uloge i odgovornosti u sektorima upravljanja otpadom i zaštite životne sredine;
- interesi i uticaj na sprovođenje projekta (npr. institucije odgovorne za izdavanje dozvola, inspeksijski nadzor, pružanje javnih usluga ili učesće u procesima planiranja);
- potreba za specifičnim mjerama uključivanja usmjerenim na ranjive i marginalizovane grupe.

Zainteresovane strane su klasifikovane u dvije glavne kategorije: Strane pogođene projektom (ENG: *“project-affected parties”* - PAP) i Ostale zainteresovane strane (ENG: *“other interested parties”* - OIP). S obzirom na to da ovaj projekat uključuje širok spektar aktivnosti, kako na terenu tako i kancelarijskih aktivnosti, opseg zainteresovanih strana biće predstavljen u kontekstu navedenih vrsta projektnih aktivnosti. Ovo je urađeno kako bi se uzeli u obzir različiti potencijalni uticaji, uloge i interesi zainteresovanih strana u projektu.

Prije predstavljanja grupa zainteresovanih strana, važno je jasno razlikovati projektne komponente koje se odnose na aktivnosti na lokaciji/terenu i komponente koje se odnose na kancelarijske aktivnosti. Razlog za to je što će ove dvije vrste aktivnosti zahtijevati različite pristupe uključivanju zainteresovanih strana, prvenstveno zbog različite prirode tih aktivnosti. Prema tome, podjela projektnih aktivnosti koja čini osnovu ovog SEP-a je sljedeća:

- > **Aktivnosti na lokaciji/terenu:** Potkomponenta 2.1 (Uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom Nikšić) i Potkomponenta 3.1 (Sanacija odlagališta otpada KAP)
- > **Kancelarijske aktivnosti:** Komponenta 1 (Upravljanje sektorom otpada i institucionalni razvoj), uključujući sve tri njene potkomponente; Potkomponenta 2.2 (Uspostavljanje centra za obuku i razmjenu znanja o savremenim praksama upravljanja otpadom) i Komponenta 4 (Upravljanje projektom).

3.1.1 Strane pogođene projektom (PAP)

Strane pogođene projektom obuhvataju pojedince ili grupe koje mogu biti direktno ili indirektno pogođene projektnim aktivnostima.

Za kancelarijske aktivnosti:

- učesnici u programima jačanja kapaciteta, radionicama, programima sertifikacije i praktičnoj obuci;
- javna komunalna preduzeća, privatni operateri za sakupljanje otpada;
- zaposleni u opštinskoj administraciji;
- stručna javnost;
- ranjivi i marginalizovani pojedinci i grupe;

Za aktivnosti na lokaciji:

Regionalni centar za upravljanje otpadom u Nikšiću

- radnici u Željezari, budući da su djelovi objekta u aktivnoj upotrebi za poslovne aktivnosti koje moraju biti u potpunosti usklađene sa izgradnjom i radom Centra za upravljanje otpadom, kako bi se izbjeglo uznemiravanje bilo koje strane tokom izgradnje i rada;
- stanovništvo koje živi u blizini lokacije Centra za upravljanje otpadom i duž pristupnih puteva, koje može biti izloženo privremenim uticajima tokom izgradnje (kao što su buka, prašina i povećan intenzitet saobraćaja);
- lokalna domaćinstva i privredni subjekti u zoni uticaja, uključujući one koji mogu biti pogođeni promjenama u obrascima saobraćaja ili ograničenjima pristupa tokom građevinskih radova;
- lokalna komunalna preduzeća i njihovi zaposleni, kao i operateri uključeni u funkcionisanje sistema upravljanja otpadom;
- Opština Nikšić, kako u pogledu predmetnog projekta, tako i njihove individualne investicije vezane za transfer stanicu u okviru ukupnog kompleksa;
- opštinske vlasti u Šavniku i Plužinama kao definitivni korisnici Regionalnog centra za upravljanje otpadom, te Kotoru, Herceg Novom i Žabljaku kao potencijalni korisnici;
- reciklažna dvorišta u Šavniku i Plužinama;
- ranjivi i marginalizovani pojedinci i grupe;

Odlagalište čvrstog otpada KAP

- stanovnici u zoni uticaja projekta koji mogu izraziti zabrinutost u vezi sa upravljanjem kontaminiranim materijalom, stvaranjem prašine i bezbjednošću tokom aktivnosti sanacije;
- formalni i neformalni korisnici okolnog zemljišta i prostora (u mjeri u kojoj su identifikovani kao relevantni), uključujući subjekte koji se nalaze u neposrednoj blizini lokacije;
- subjekti koji posluju u okviru industrijske zone i drugi obližnji korisnici zemljišta;
- radnici angažovani na poslovima sanacije i povezanim aktivnostima;
- Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS), s obzirom na to da se jedan njihov dalekovodni stub nalazi usred lokacije otpada;
- reciklažna dvorišta u Šavniku i Plužinama;

- ranjivi i marginalizovani pojedinci i grupe;

3.1.2 Ranjivi i marginalizovani pojedinci i grupe

Ranjive i marginalizovane grupe mogu uključivati starija lica, socijalno ugrožena domaćinstva, osobe sa invaliditetom, žene u nepovoljnom položaju, domaćinstva sa ograničenim pristupom digitalnim kanalima komunikacije, sakupljače otpada i druge grupe koje mogu imati prepreke u pristupu informacijama i učešću u konsultacijama.

Za ove grupe biće primijenjene ciljane i prilagođene mjere uključivanja, uključujući kombinovanu upotrebu digitalnih i nedigitalnih komunikacionih kanala, prilagođavanje formata informacija, izbor pristupačnih lokacija i termina, kao i organizovanje ciljanih informativnih sastanaka u manjim grupama, gdje je to potrebno.

3.1.3 Ostale zainteresovane strane (OIP)

Ostale zainteresovane strane obuhvataju institucije, organizacije i grupe koje imaju interes za projekat ili mogu uticati na njegovu implementaciju, uključujući:

- Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Jedinicu za implementaciju projekta;
- Jedinicu za tehničku podršku;
- agencije za prikupljanje podataka o zagađenju i monitoring;
- Agenciju za zaštitu životne sredine (EPA);
- lokalne samouprave uključene u realizaciju projektnih aktivnosti;
- nevladine organizacije aktivne u oblastima zaštite životne sredine, javnog zdravlja, transparentnosti, sakupljanja i upravljanja otpadom i učešća javnosti;
- organizacije zasnovane u zajednici u oblasti upravljanja otpadom i javnog zdravlja u relevantnim opštinama, uključujući sakupljače otpada;
- organizacije zasnovane u zajednici, u oblasti upravljanja otpadom i javnog zdravlja u relevantnim opštinama, uključujući sakupljače otpada;
- servisi za upućivanje u slučajevima SEA/SH, kao što su zdravstvene ustanove, pravna pomoć, policija, skloništa i dr.;
- službe za reagovanje u slučaju nesreća i vanrednih događaja
- organi nadležni za upravljanje saobraćajem
- relevantne agencije/operatori za sakupljanje i odlaganje otpada
- akademsku i stručnu zajednicu;
- mediji.

Ostale zainteresovane strane su u najvećoj mjeri iste kako za aktivnosti koje se sprovode na terenu, tako i za kancelarijske aktivnosti, s obzirom na to da predstavljaju zainteresovane strane sa opštim i širim interesom za projekat u cjelini i njegovu implementaciju.

3.1.4 Korisnici projekta

Projekat će donijeti koristi širokom spektru zainteresovanih strana na nacionalnom, opštinskom i lokalnom nivou kroz jačanje sistema upravljanja otpadom, unapređenje infrastrukture i smanjenje rizika po životnu sredinu. U okviru Komponente 1, primarni korisnici biće nacionalne institucije i opštine širom Crne Gore, koje će ostvariti unapređenje institucionalnih kapaciteta, tehničkih vještina i regulatorne podrške za sprovođenje Zakona o upravljanju otpadom, Državnog plana upravljanja otpadom i odgovarajućih lokalnih planova upravljanja otpadom. Opštine će dodatno imati koristi od ciljane tehničke pomoći koja će dovesti do unapređenja kvaliteta pružanja usluga. U okviru Komponente 2, glavni korisnici biće građani opština Nikšić, Šavnik i Plužine, uz moguću uključenost opština Kotor, Herceg Novi i Žabljak, koji će imati koristi od unaprijeđenih usluga upravljanja otpadom, poboljšanih ekoloških uslova i pozitivnih efekata na javno zdravlje kroz uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću. Ovaj objekat će opsluživati 75.000 ili više stanovnika i podržati održivo recikliranje i obradu otpada u skladu sa ekološkim standardima EU. U okviru Komponente 3, zajednice u blizini lokacije KAP-a u Podgorici imaće koristi od sanacije kontaminirane lokacije odlagališta otpada, smanjenja ekoloških i zdravstvenih rizika, kao i sanacije degradiranog zemljišta za potencijalnu buduću ekonomsku upotrebu. Indirektni korisnici projekta biće privatni operateri u oblasti upravljanja otpadom, obrazovne i institucije za obuku, kao i organizacije civilnog

društva uključene u aktivnosti podizanja svijesti, obuke i jačanja kapaciteta, koje će doprinijeti razvoju kulture održivog upravljanja otpadom na nivou cijele države.

3.2 Identifikacija i analiza zainteresovanih strana za realizaciju projekata na terenu

Identifikacija zainteresovanih strana za projektne aktivnosti koje se realizuju na terenu započeta je samo za lokaciju odlagališta čvrstog otpada KAP-a. Kao što je prethodno navedeno, ovaj dio projekta dostigao je određeni nivo zrelosti, u smislu da su lokacija i obim radova uredno definisani Glavnim projektom.

3.2.1 Identifikacija zainteresovanih strana na lokaciji odlagališta čvrstog otpada KAP-a

Identifikacija zainteresovanih strana u zoni uticaja projekta sprovedena je prvenstveno na osnovu obilaska terena koji je realizovan u decembru 2025. godine za potrebe ovog projekta. Važno je napomenuti da je terenska posjeta sprovedena kao pripremna aktivnost za realizaciju socio-ekonomskog istraživanja u zoni uticaja projekta, te je imala određena ograničenja, s obzirom na to da područje uz odlagalište čvrstog otpada karakteriše neformalno naselje. Informacije o tačnom periodu formiranja ovog naselja nijesu pronađene u zvaničnim izvorima, niti ih je mogla pružiti uprava KAP-a, ali je sigurno da je naselje izgrađeno prije zvaničnog zatvaranja odlagališta čvrstog otpada 2012. godine. Razlog zbog kojeg je naselje nelegalno jeste činjenica da su ovi objekti izgrađeni bez dozvola, na državnom i zemljištu koje je u vlasništvu lokalne samouprave, i da nikada nijesu legalizovani, iako se i dalje koriste. Međutim, uprkos tome što nacionalni i lokalni organi nijesu riješili status ovih objekata, ljudi koji koriste ove objekte predstavljaju primarne zainteresovane strane koje će biti obuhvaćene aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana za potrebe ovog projekta.

Iako se u široj zoni uticaja projekta nalazi više stambenih objekata, projektno rješenje je razvijeno na način koji izbjegava bilo kakvu fizičku intervenciju na postojećim stambenim zgradama. Primarni projektni rizici za obližnje stanovnike povezani su sa privremenim aktivnostima tokom radova sanacije, uključujući iskope, rukovanje otpadom i pojačano kretanje vozila. Potencijalni uticaji mogu uključivati:

- emisije prašine,
- povišene nivoe buke, i
- privremene smetnje usljed izvođenja građevinskih radova.

Radi upravljanja ovim rizicima, Izvođač će primjenjivati posebne mjere ublažavanja definisane u ESMP-u, uključujući:

- kontrolisan pristup i ograđivanje radnih zona;
- mjere za suzbijanje prašine i kontrolu kvaliteta vazduha;
- bezbjedne procedure rukovanja i transporta kontaminiranih materijala;
- mjere upravljanja bukom i planiranje radova gdje je to izvodljivo;
- ekološki nadzor i praćenje usklađenosti tokom cijele implementacije.

Imajući u vidu osjetljivost lokalne zajednice i prisustvo neformalnog stanovanja, proaktivna komunikacija sa stanovnicima smatra se neophodnom. Projekat će stoga:

- održavati kontinuirano uključivanje zainteresovanih strana tokom faza pripreme i implementacije;
- uspostaviti jasne kanale komunikacije između stanovnika i predstavnika projekta;
- koordinisati aktivnosti između naručioca, izvođača, nadzornog inženjera i lokalnih vlasti; i
- obezbijediti prethodno obavješćavanje o radovima koji mogu privremeno uticati na obližnje stanovnike.

Žalbeni mehanizam na nivou projekta (ENG: “Grievance Mechanism” - GRM) biće uspostavljen prije početka radova. GRM će omogućiti stanovnicima da podnose zabrinutosti ili pritužbe i dobiju blagovremene i transparentne odgovore.

Kada je riječ o neformalnom naselju, na ovom području je sprovedeno socio-ekonomsko istraživanje kako bi se utvrdilo početno stanje među stanovnicima u projektnom području. Istraživanjem je identifikovano ukupno 46 stambenih jedinica u projektnom području (neki stambeni objekti su više-stambeni, odnosno u nekim objektima žive 2–4 porodice).

- 6 stambenih jedinica nije naseljeno;
- anketari nijesu zatekli nikoga kod kuće u 9 stambenih jedinica (ovi objekti se koriste, ali stanovnici nijesu pronađeni tokom perioda anketiranja);
- 14 domaćinstava odbilo je učešće u anketi;
- 17 domaćinstava učestvovalo je u anketi.

Ova domaćinstva smatraju se osjetljivim receptorima, a plan uzorkovanja u oblasti životne sredine obuhvata lokacije u blizini tih jedinica, kao i obližnja formalna naselja poput Botuna, kako bi se obezbijedilo da sanacija efikasno obuhvati potencijalne puteve izloženosti.

Treba napomenuti da ove neformalne stambene jedinice nijesu obuhvaćene eksproprijacijom niti pribavljanjem zemljišta za potrebe Projekta. Nadalje, kao što je prethodno navedeno, radovi sanacije sprovodiće se na način koji obezbjeđuje da ove kuće ne budu fizički pogođene i da pristup domovima i osnovnim uslugama ne bude ograničen niti poremećen tokom implementacije projekta. Projekat ne obezbjeđuje stambena niti zemljišna rješenja za ove neformalne jedinice, ali će aktivnosti sanacije smanjiti ekološke rizike za obližnje zajednice, uključujući i ova domaćinstva.

Pored nelegalnog naselja, lokacija odlagališta čvrstog otpada okružena je i drugim subjektima, i to: bazeni crvenog mulja koji su u vlasništvu privatne kompanije „WEG Kolektor“ DOO; neregulisano stovarište sekundarnih sirovina (vlasnik/upravljač nepoznat); privatno preduzeće „Termoelektro“ DOO koje se nalazi na zemljištu u vlasništvu UNIPROM DOO i ne posjeduje vlasničke listove za zemljište; kao i Kombinat aluminijuma Podgorica, u vlasništvu kompanije „UNIPROM“ DOO.

Pored prethodno navedenih zainteresovanih strana, ovaj Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) obuhvata i nacionalne i lokalne organe vlasti koji su ključni za planiranje i implementaciju projekta, kao i za sprovođenje ovog SEP-a. Zbog svoje aktivne uloge u projektu, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) predstavlja glavnu institucionalnu zainteresovanu stranu, zajedno sa Agencijom za zaštitu životne sredine (EPA). Pored ovih institucija, Glavni grad Podgorica i Opština Zeta predstavljaju ključne zainteresovane strane koje će biti od posebnog značaja za realizaciju projekta, naročito sa aspekta imovinsko-pravnih odnosa nad zemljištem i upravljanja lokalnim uslugama tokom trajanja projekta. Uz njih su povezane i lokalne komunalne kompanije za upravljanje otpadom (kako iz Glavnog grada Podgorica, tako i iz Opštine Zeta), kao i druge lokalne službe (vodovodne usluge, komunalne službe i sl.). Na kraju, Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS) predstavlja važnu zainteresovanu stranu, s obzirom na to da se jedan od njihovih dalekovoda nalazi u zoni odlagališta čvrstog otpada. Biće potrebno upravljanje ovim pitanjem i njegovo usaglašavanje u koordinaciji sa CEDIS-om tokom izvođenja građevinskih radova, kako bi se obezbijedilo očuvanje i pravilno upravljanje javnom infrastrukturuom i uslugama na tom području.

3.2.2 Analiza zainteresovanih strana na lokaciji odlagališta čvrstog otpada KAP-a

Sanaciju dugoročno korišćene lokacije za odlaganje opasnog otpada i okolnog područja uticaja karakteriše veliki broj raznovrsnih zainteresovanih strana, od domaćinstava bez vlasničkih listova uz samu lokaciju, do privatnih kompanija i pružalaca javnih usluga. Složenost strukture zainteresovanih strana za ovaj projekat može se prepoznati i na institucionalnom nivou, imajući u vidu da projektno područje još uvijek nije administrativno podijeljeno (u smislu vlasničkih listova) između Glavnog grada Podgorica i novouspostavljene Opštine Zeta. Sve ove okolnosti zahtijevaće sprovođenje kontinuiranog procesa uključivanja zainteresovanih strana tokom svih faza projekta.

Faza uključivanja institucionalnih zainteresovanih strana (nacionalnih i lokalnih institucija) i operatera KAP postrojenja pokazala je da su oni veoma zainteresovani za ovaj projekat i da žele da budu informisani i konsultovani tokom svih faza projekta. Pored toga, proces pružanja povratnih informacija zainteresovanim stranama na osnovu njihovog učešća i komentara dostavljenih tokom faze objavljivanja je u toku, a njegovo finalizovanje direktno je povezano sa tekućim istraživanjima koja se sprovode na lokaciji radi utvrđivanja početnih uslova (zemljište, buka, kvalitet podzemnih voda itd.) na projektnom području. Rezultati tekućih istraživanja na lokaciji koristiće se kao osnova za davanje odgovora na komentare zainteresovanih strana, i tek tada će biti moguće dostaviti povratne informacije u odnosu na verzije dokumenata objavljene u februaru 2026. godine. Stoga će, uzimajući u obzir kontinuiranu interakciju između Ministarstva, institucionalnih zainteresovanih strana i operatera KAP postrojenja, dinamika ovog odnosa biti praćena i analizirana tokom svih faza projekta, kako bi se obezbijedilo da se sve promjene u zainteresovanim stranama, njihovoj dinamici, interesima itd. uredno ažuriraju i odraze u ovom SEP-u.

Lokalna zajednica u projektnoj oblasti obuhvaćena je socio-ekonomskim istraživanjem, koje je sprovedeno od 12. do 16. februara 2026. godine. Istraživanjem je identifikovano ukupno 46 stambenih jedinica u projektnom području (neki stambeni objekti su više-stambeni, odnosno u pojedinim objektima žive 2–4 porodice), i to: 6 jedinica je identifikovano kao nenastanjeno; anketari nijesu zatekli nikoga kod kuće u 9 stambenih jedinica (ti objekti se koriste, ali stanari nijesu zatečeni tokom perioda anketiranja); 14 domaćinstava odbilo je učešće u istraživanju; 17 domaćinstava učestvovalo je u istraživanju. Uslovi stanovanja u naselju su generalno loši. Većina intervjuisanih domaćinstava živi u dotrajanim barakama na javnom zemljištu, često bez formalne dokumentacije za objekte ili zemljište. Uprkos tim uslovima, većina ispitanika navela je stabilne izvore prihoda. Većina ispitanika je formalno zaposlena i pripada domaćinstvima sa niskim do srednjim prihodima, a istraživanje je potvrdilo da se stanovnici ne bave sakupljanjem otpada u cilju ostvarivanja prihoda. Zajednica živi na tom području dugi niz godina, sa prosječnim prijavljenim trajanjem boravka od oko 20 godina. Pristup osnovnim uslugama je ograničen, posebno u pogledu vodosnabdijevanja i sanitacije. Manjinske grupe nijesu identifikovane kao dominantne u naselju, iako su anketari primijetili da mali broj porodica može biti romskog ili albanskog porijekla. Istraživanje je takođe pokazalo da nijesu sva domaćinstva bila zainteresovana da učestvuju u istraživanju. Međutim, oni koji su učestvovali bili su kooperativni i otvoreni tokom intervjua i ostavili su mogućnost za dalju komunikaciju tokom implementacije projekta, jer svi ispitanici prepoznaju značaj sanacije lokacije odlagališta čvrstog otpada. Pojedini ispitanici nijesu iskazali samo zabrinutost zbog uslova stanovanja, već su pokrenuli i pitanje mogućeg gubitka skloništa/doma. Treba naglasiti da ovaj projekat neće dovesti do fizičkog raseljavanja, jer neće zahtijevati rušenje objekata u okruženju. To je jasno saopšteno svim ispitanicima, i svima su podijeljeni projektni leci. Konačno, važno je napomenuti da su projektni leci sadržali informacije o javnoj konsultativnoj sjednici (koja je predstojeća u trenutku sprovođenja ankete) i da ih je Ministarstvo pozvalo, ali javnoj konsultativnoj sjednici nije prisustvovao nijedan član lokalne zajednice. Ipak, naredne faze projekta uključivaće kontinuiranu i smisleniju komunikaciju i uključivanje lokalne zajednice, kako bi bila uredno konsultovana tokom svih faza projekta i kako bi se njihove potencijalne zabrinutosti na odgovarajući način rješavale u svim fazama projekta.

ESIA koja se odnosi na konkretnu lokaciju je u pripremi na osnovu projektnog rješenja. Nacrt ESIA sa pratećim ESMP-om takođe je predmet konsultacija i objavljivanja radi pribavljanja komentara javnosti. ESMP će biti sastavni dio tenderske dokumentacije, koja će biti usaglašena sa Glavnim projektom, a nakon čega će se ESMP primjenjivati tokom realizacije projekta. Konsultant za nadzor će biti odgovoran za obezbjeđivanje sprovođenja ESMP-a. U skladu sa nacionalnim regulatornim zahtjevima, biće urađen novi Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu (EIA) kao preduslov za izdavanje građevinske dozvole. Prikupljanje početnih podataka trenutno je u toku, a očekuje se da konačni izvještaj bude finalizovan i objavljen u maju 2026. godine.

3.2.3 Identifikacija zainteresovanih strana za projekat Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću

Proces identifikacije zainteresovanih strana prepoznao je sljedeće grupe kao ključne aktere sa potencijalnim interesom ili uticajem na razvoj Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću. Njihovo uključivanje biće obezbijeđeno tokom cjelokupnog životnog ciklusa projekta, u skladu sa odredbama ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana.

- Opština Nikšić
- Opštine za koje se očekuje da koriste regionalni centar (npr. Šavnik, Plužine, Žabljak, Kotor, Herceg Novi)
- Lokalna javna komunalna preduzeća iz opština učesnica
- Nacionalna elektroenergetska kompanija (EPCG)

Biće dopunjeno po izradi Studije izvodljivosti i Idejnog rješenja.

3.2.4 Analiza zainteresovanih strana za projekat Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću

Biće dopunjeno po izradi Studije izvodljivosti i Idejnog rješenja.

4 Plan uključivanja zainteresovanih strana

Plan uključivanja zainteresovanih strana zasniva se na osnovnim principima koji će se primjenjivati tokom svih procesa uključivanja zainteresovanih strana. Postulati uključivanja zainteresovanih strana definisani su u nastavku, nakon čega slijedi program uključivanja zainteresovanih strana na nivou projekta.

4.1 Ciljevi i svrha uključivanja zainteresovanih strana

Uključivanje zainteresovanih strana u okviru projekta sprovodiće se kao kontinuiran i iterativan proces tokom čitavog životnog ciklusa projekta, u skladu sa principima ESS10. Nivo i intenzitet uključivanja biće proporcionalni prirodi projektnih aktivnosti, nivou identifikovanih ekoloških i društvenih rizika, kao i stepenu interesa zainteresovanih strana.

- Strategija uključivanja zainteresovanih strana zasniva se na sljedećim principima:
- pravovremenost i transparentnost;
- inkluzivnost i dostupnost;
- proporcionalnost u odnosu na rizike;
- dvosmjerna komunikacija;
- dokumentovanje i praćenje;
- **uključivanje građana:** projekat će takođe uključivati građane kroz različite pristupe usmjerene na informisanje, konsultovanje, saradnju i osnaživanje ključnih zainteresovanih strana, uključujući institucije, eksperte, partnere iz zajednice i širu javnost. Korišćenjem on-line platformi, fokus grupa i drugih komunikacionih kanala, projekat će obezbijediti širok obuhvat, posebno stanovnika koji žive u blizini lokacija na kojima se projekat realizuje. Zainteresovanim stranama biće pružene jasne informacije o ciljevima, obimu, vremenskom okviru i koristima projekta, dok će se njihovi komentari i sugestije aktivno prikupljati tokom faza planiranja i izvođenja radova, kako bi se umanjili negativni uticaji poput saobraćajnih zastoja i buke, te kako bi se prioriteti lokalne zajednice adekvatno odrazili u implementaciji projekta. Biće uspostavljen žalbeni mehanizam, sa ciljem unapređenja transparentnosti i omogućavanja blagovremenog rješavanja pitanja i pritužbi u vezi sa građevinskim radovima i aktivnostima institucionalnog jačanja. Dodatno, istraživanje zadovoljstva korisnika u sredini trajanja projekta omogućiće integrisanje stavova zajednice u realizaciju projekta, radi postizanja boljih rezultata. Projektni tim će razviti akcione planove za postupanje po sugestijama/primjedbama zainteresovanih strana i o njima izvještavati putem istih kanala koji su korišćeni za njihovo uključivanje. Efikasnost ovih aktivnosti pratiće se kroz ključne indikatore, uključujući procenat korisnika koji učestvuju u fokus grupama ili javnim skupovima i koji izraze zadovoljstvo procesom uključivanja zainteresovanih strana, kako je definisano u Okviru za praćenje rezultata (ENG: “Results Framework” – RF) Svjetske banke.

4.2 Pristup za sprovođenje javnih konsultacija i uključivanje zainteresovanih strana

Konsultacije koje pružaju priliku za aktivno učešće zainteresovanih strana predstavljaju ključni element procesa uključivanja zainteresovanih strana i sprovodiće se u skladu sa zahtjevima ESS10. Konsultacije će biti organizovane kao dvosmjerni, inkluzivan i kontinuiran proces, koji omogućava licima pogođenim projektom i ostalim zainteresovanim stranama da izraze svoje stavove, zabrinutosti i sugestije u vezi sa projektom.

Cilj konsultacija je da se obezbijedi da se stavovi zainteresovanih strana adekvatno uzmu u obzir i razmotre u okviru procesa donošenja odluka koji se odnose na projektne aktivnosti, upravljanje ekološkim i društvenim rizicima, kao i definisanje i sprovođenje mjera ublažavanja uticaja.

4.2.1 Osnovni principi konsultacija sa zainteresovanim stranama

Konsultacije sa zainteresovanim stranama sprovodiće se u skladu sa sljedećim principima:

- **pravovremenost** – konsultacije će započeti u ranoj fazi projekta i nastaviće se tokom cijelog životnog ciklusa projekta;
- **transparentnost** – relevantne informacije biće blagovremeno objavljene i prezentovane u jasnom i razumljivom formatu;
- **inkluzivnost** – svim relevantnim grupama zainteresovanih strana biće omogućeno učešće u procesu konsultacija;
- **dvosmjerna komunikacija** – konsultacije će omogućiti razmjenu informacija i dobijanje povratnih informacija od zainteresovanih strana;
- **nediskriminacija** – proces konsultacija biće oslobođen prinude, manipulacije, zastrašivanja ili bilo kog oblika diskriminacije;
- **proporcionalnost** – obim i intenzitet konsultacija biće srazmjerni prirodi i nivou rizika i uticaja projekta;
- **dokumentovanje** – svi konsultativni procesi i njihovi ishodi biće adekvatno dokumentovani.

4.2.2 Vremenski okvir i faze konsultacija

Konsultacije će biti sprovedene kroz sljedeće faze:

(a) Konsultacije tokom faze pripreme projekta

Tokom ove faze, cilj je upoznavanje zainteresovanih strana sa ciljevima projekta, njegovim obuhvatom i ključnim karakteristikama, kao i identifikacija glavnih pitanja i zabrinutosti.

Aktivnosti u ovoj fazi uključuju:

- inicijalne informativne sastanke;
- konsultacije povodom nacrtu Plana uključivanja zainteresovanih strana (SEP);
- dobijanje inicijalnih komentara i sugestija.

(b) Konsultacije tokom pripreme lokacijski specifične ekološke i socijalne dokumentacije

Ova faza ima za cilj da omogući zainteresovanim stranama da se upoznaju sa potencijalnim ekološkim i socijalnim rizicima, kao i sa predloženim mjerama za njihovo upravljanje i ublažavanje.

Aktivnosti u ovoj fazi uključuju:

- objavljivanje nacrtu Procjene uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) i Plana upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMP);
- organizovanje javnih rasprava i konsultativnih sastanaka;
- omogućavanje dostavljanja pisanih komentara u definisanom vremenskom roku;
- razmatranje pristiglih komentara i pripremu odgovora.

(c) Konsultacije tokom implementacije projekta

Tokom sprovođenja projekta, konsultacije imaju za cilj da obezbijede kontinuirano informisanje i pravovremeno rješavanje pitanja koja se mogu pojaviti tokom realizacije projekta.

Aktivnosti u ovoj fazi uključuju:

- redovne informativne sastanke sa lokalnom zajednicom;
- ciljne konsultacije u slučajevima privremenih uticaja (npr. buka, prašina, saobraćaj);

- kontinuiranu komunikaciju putem uspostavljenih kanala;
- aktivnu primjenu Žalbenog mehanizma za rješavanje pritužbi.

(d) Konsultacije tokom završne faze projekta

U završnoj fazi, konsultacije imaju za cilj informisanje zainteresovanih strana o rezultatima projekta i prikupljanje povratnih informacija o cjelokupnom procesu sprovođenja projekta.

Aktivnosti u ovoj fazi uključuju:

- završne informativne sesije;
- objavljivanje sažetaka postignutih rezultata;
- evaluaciju procesa uključivanja zainteresovanih strana.

4.2.3 Alati i metode korišćene za konsultacije

U zavisnosti od faze projekta i ciljanih grupa zainteresovanih strana, mogu se primjenjivati sljedeće metode konsultacija:

- javne rasprave i javni sastanci;
- fokus grupe i tematske radionice;
- pojedinačni sastanci sa institucijama i ključnim zainteresovanim stranama;
- dostavljanje pisanih komentara (elektronskim putem ili poštom);
- online konsultacije, gdje je to primjenjivo.

Odabir metoda biće prilagođen lokalnom kontekstu, broju učesnika i potrebama različitih grupa zainteresovanih strana.

4.2.4 Obavješćavanje o konsultacijama

Zainteresovane strane biće pravovremeno obaviještene o konsultacijama, uključujući informacije o:

- datumu, vremenu i lokaciji;
- dnevnom redu i temama za diskusiju;
- dostupnosti relevantne dokumentacije;
- načinima dostavljanja komentara.

Obavještenja će biti objavljena putem zvaničnih internet stranica, lokalnih oglasnih tabli i drugih odgovarajućih kanala komunikacije, u skladu sa zahtjevima koji se odnose na minimalno trajanje roka za prethodno obavješćavanje.

4.2.5 Uključivanje ranjivih i ugroženih grupa

Kako bi se obezbijedilo smisleno učešće ranjivih i ugroženih grupa, primjenjivaće se dodatne mjere, uključujući:

- organizovanje ciljanih konsultacija u manjim grupama;
- izbor pristupačnih lokacija i odgovarajućih termina;
- upotrebu jasnog i razumljivog jezika;
- saradnju sa lokalnim institucijama i organizacijama koje rade sa ranjivim grupama, gdje je to primjenjivo.

4.2.6 Dokumentovanje konsultacija i odgovori na komentare

Sve konsultacije biće dokumentovane putem:

- zapisnika sa sastanaka;
- lista učesnika (u mjeri u kojoj je to izvodljivo i u skladu sa zahtjevima zaštite podataka o ličnosti);
- sažetaka iznijetih komentara i postavljenih pitanja;
- tabela komentara i odgovora koje pokazuju na koji način su komentari razmotreni i da li su uključeni u projektnu dokumentaciju;

- evidencija aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, koje će sadržati informacije o svim aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana (kako je detaljno navedeno u Prilogu 3).

4.2.7 Evaluacija kvaliteta konsultacija

Jedinica za implementaciju projekta (PIU) će periodično procjenjivati kvalitet i efikasnost konsultacija, uzimajući u obzir:

- stepen učešća zainteresovanih strana
- raznolikost učesnika;
- prirodu i broj pristiglih komentara;
- stepen zadovoljstva zainteresovanih strana procesom konsultacija.

Rezultati ovih evaluacija koristiće se za unapređenje budućih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana.

4.3 Pristup objavljivanju informacija

Objavljivanje informacija predstavlja ključni element procesa uključivanja zainteresovanih strana i sprovodiće se u skladu sa principima transparentnosti, pristupačnosti i blagovremenosti, kako je propisano Standardom ESS10.

Cilj objavljivanja informacija je da se obezbijedi da lica pogođena projektom i druge zainteresovane strane imaju blagovremen pristup relevantnim, tačnim i razumljivim informacijama o projektu, njegovim aktivnostima, potencijalnim ekološkim i socijalnim rizicima, kao i mjerama predloženim za upravljanje i ublažavanje tih rizika.

4.3.1 Pregled do sada objavljenih informacija

Kao dio pripreme projekta i u skladu sa primjenjivim zahtjevima, do sada su objavljeni sljedeći dokumenti:

- Procjena uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) za sanaciju odlagališta čvrstog otpada na lokaciji bivšeg Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP) u Podgorici, nacrt;
- Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP), nacrt;
- Plan upravljanja radnom snagom (LMP), nacrt i
- Plan ekoloških i socijalnih obaveza (ESCP), nacrt

4.3.2 Vrsta informacija koje će biti objavljene

Tokom različitih faza projekta, PIU objavljiće sljedeće vrste informacija i dokumenata:

- Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP), u nacrtu i konačnoj verziji;
- ekološku i socijalnu dokumentaciju pripremljenu u skladu sa ESF standardima, uključujući:
 - Procjene uticaja na životnu sredinu i društvena pitanja (ESIA),
 - Planove upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESMP),
 - Netehnički rezime (NTS);
- informacije o planiranim projektnim aktivnostima, rokovima i fazama realizacije;
- informacije o potencijalnim privremenim uticajima tokom realizacije (npr. buka, prašina, saobraćaj), uključujući opise mjera ublažavanja;
- informacije o upravljanju ekološkim i socijalnim rizicima i mjerama za njihovo ublažavanje;
- informacije o Žalbenom mehanizmu, uključujući kontakt podatke, procedure za podnošenje pritužbi i rokove za odgovor;
- periodična ažuriranja o napretku projekta i ključnim prekretnicama;
- sažetke rezultata konsultacija i odgovore na komentare zainteresovanih strana (matrice komentara i odgovora, u sažetom obliku).

Obim i nivo detaljnosti objavljenih informacija biće proporcionalni prirodi projektnih aktivnosti i nivou povezanih rizika. Vremenski okvir objavljivanja biće usklađen sa stepenom pripremljenosti projektne dokumentacije, pri čemu se već sada napominje da će objavljivanje informacija za lokaciju KAP biti sprovedeno prije objavljivanja informacija za lokaciju Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću.

4.3.3 Vremenski okvir i učestalost objavljivanja informacija

Informacije će se objavljivati u skladu sa različitim fazama projekta, i to kako slijedi:

- tokom faze pripreme projekta: osnovne informacije o ciljevima projekta, obimu i institucionalnim aranžmanima;
- prije sprovođenja javnih konsultacija: nacrt ekološke i socijalne dokumentacije, uz obezbjeđivanje dovoljnog roka za uvid javnosti;
- tokom realizacije projekta: redovna ažuriranja o napretku, planiranim radovima i privremenim uticajima, uključujući blagovremena obavještenja o aktivnostima od značaja za lokalne zajednice;
- u slučaju značajnih izmjena projekta: informacije o izmjenama i povezanim rizicima, uz sprovođenje odgovarajućih konsultacija;
- po završetku ključnih faza: sažete informacije o ostvarenim rezultatima i relevantnim mjerama praćenja i upravljanja.

Objavljivanje informacija sprovodiće se blagovremeno kako bi se omogućilo smisleno učešće zainteresovanih strana.

4.3.4 Kanali objavljivanja informacija

Informacije će se objavljivati kombinacijom elektronskih i tradicionalnih kanala kako bi se obezbijedila pristupačnost širokom spektru zainteresovanih strana, uključujući ranjive i ugrožene grupe.

Glavni kanali objavljivanja informacija uključuju:

- zvaničnu internet stranicu Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS);
- internet stranicu PIU-a (ako bude uspostavljena);
- internet stranice i oglasne table nadležnih lokalnih samouprava;
- javne sastanke, radionice i informativne sesije;
- lokalne i nacionalne medijske kuće, gdje je to primjenjivo, naročito kada je potrebna brza distribucija informacija za aktivnosti koje mogu izazvati privremene smetnje.

4.3.5 Jezik, format i pristupačnost

Sve informacije i dokumenti biće objavljivani na crnogorskom jeziku, u formatima koji su jasni, razumljivi i prilagođeni različitim grupama zainteresovanih strana.

Mjere za obezbjeđivanje pristupačnosti uključuju:

- upotrebu jednostavnog i netehničkog jezika u sažecima;
- pripremu netehničkih rezimea za složene tehničke dokumente;
- dostupnost štampanih primjeraka dokumenata u opštinskim kancelarijama ili drugim javnim institucijama, gdje je to potrebno;
- prilagođavanje formata komunikacije osobama sa ograničenim pristupom digitalnim kanalima.

Posebna pažnja biće posvećena obezbjeđivanju pristupačnosti informacija ranjivim i ugroženim grupama.

4.3.6 Evidencija objavljivanja informacija

PIU će voditi evidenciju svih aktivnosti objavljivanja informacija, uključujući:

- vrstu dokumenta ili informacije koja je objavljena;
- datum i kanal objavljivanja;
- ciljnu grupu zainteresovanih strana, gdje je primjenjivo;
- period dostupnosti informacija.

Ova evidencija će služiti kao osnova za izvještavanje prema Svjetskoj banci, kao i za internu kontrolu kvaliteta procesa uključivanja zainteresovanih strana.

4.4 Program uključivanja zainteresovanih strana

Tabela 2: Program uključivanja zainteresovanih strana

Zainteresovane strane	Faza	Tema	Metode	Vrijeme/Učestalost	Odgovornost	Rezultati
Aktivnosti u kancelariji						
Učesnici u programima jačanja kapaciteta, obuke, sertifikovanja i razmjene znanja	Priprema	Upoznavanje sa ciljevima projekta, obimom i mogućnostima učešća	Informativne sesije; radionice; pisani materijali; elektronska pošta	Rana faza; po potrebi	PIU/TSU	Liste prisutnih; izvještaji sa obuka; sažeci povratnih informacija
Komunalna preduzeća i privatni operateri za sakupljanje otpada	Priprema	Usklađivanje ciljeva projekta, institucionalnih uloga i potreba za koordinacijom	Koordinacioni sastanci; pisana komunikacija	Rana faza; po potrebi	PIU	Liste prisutnih; izvještaji sa obuka; sažeci povratnih informacija
Zaposleni u opštinskim administracijama i u opštinskim službama	Priprema	Upoznavanje sa obimom projekta, okvirom upravljanja i institucionalnim ulogama	Radionice; sastanci; interne prezentacije	Rana faza; po potrebi	PIU / MERS	Zapisnici sa sastanaka; liste učesnika
Ranjivi i marginalizovani pojedinci i grupe	Priprema	Pristup informacijama i inkluzivno učešće u kancelarijskim aktivnostima	Ciljane informativne sesije; prilagođeni materijali; saradnja sa lokalnim institucijama	Po potrebi	PIU	Evidencija uključivanja zainteresovanih strana; zapisnici sa sastanaka
Sva pogođena lica (PAPs) i druge zainteresovane strane (OIPs)	Priprema E&S dokumentacije	Pregled potencijalnih ekoloških i socijalnih rizika i mjera upravljanja	Objavljivanje nacrtu dokumenata; javne konsultacije; pisani komentari	Period objavljivanja	PIU	Tabela komentara i odgovora; zapisnici sa sastanaka
Sve zainteresovane strane uključene u kancelarijske aktivnosti	Realizacija	Kontinuirano dijeljenje informacija, transparentnost i upravljanje pritužbama	Redovna ažuriranja, sastanci po potrebi, komunikacija u vezi sa žalbenim mehanizmom	U toku	PIU	Evidencija uključivanja zainteresovanih strana; izvještaji žalbenog mehanizma
Nacionalne institucije, opštine, obrazovne i akademske institucije, organizacije civilnog društva	Završetak projekta	Komunikacija rezultata projekta i evaluacija procesa uključivanja	Završne informativne sesije; distribucija sažetaka rezultata; prikupljanje povratnih informacija	Kraj projekta	PIU	Završni izveštaj o realizaciji projekta, uključujući rezultate i ishode projekta
Aktivnosti na lokaciji (lokacija KAP)						
Stanovnici unutar zone uticaja projekta	Priprema	Rano upoznavanje sa aktivnostima sanacije, obimom projekta i	Socio-ekonomsko istraživanje, sastanci sa lokalnom	Rana faza	PIU / Glavni Grad Podgorica / Opština Zeta	Zapisnici; liste učesnika; evidencija problema

Zainteresovane strane	Faza	Tema	Metode	Vrijeme/Učestalost	Odgovornost	Rezultati
		identifikacijom problema	zajednicom; sastanci u manjim grupama; informativni materijali			
Subjekti koji posluju u industrijskoj zoni i korisnici zemljišta u blizini	Priprema	Koordinacija pristupa lokaciji i sigurnosnih aranžmana	Individualni i grupni sastanci, službena korespondencija	Rana faza	PIU	Evidencija uključivanja zainteresovanih strana; zapisnici sa sastanaka
Lokalna komunalna preduzeća i pružaoci komunalnih usluga; CEDIS	Priprema	Usaglašavanje zaštite infrastrukture, kontinuiteta usluga i tehničke koordinacije	Tehnički sastanci; pisana koordinacija; posjete lokaciji	Rana faza	PIU / Komunalno / CEDIS	Tehničke bilješke; pisana korespondencija / planovi
PAP, nevladine organizacije, relevantni organi vlasti	Priprema E&S dokumentacije	Pregled nacrtu ESIA/ESMP, uticaja i mjera ublažavanja	Objavljivanje ESIA/ESMP; javne rasprave; pisani komentari	Period objavljivanja	PIU	Tabela komentara i odgovora; zapisnici sa sastanaka
Stanovnici, korisnici zemljišta, radnici, ranjive grupe	Realizacija	Upravljanje privremenim uticajima (prašina, buka, pristup, sigurnost), protokom informacija i korišćenjem žalbenog mehanizma	Redovna lokalna ažuriranja; oglasne table; sastanci; ciljano uključivanje; žalbeni mehanizam	Kontinuirano	PIU / Izvođač / Nadzor	Evidencija uključivanja zainteresovanih strana; registar žalbenog mehanizma; izvještaji sa obilazaka lokacije
Lokalna zajednica; lokalne vlasti; nevladine organizacije	Završetak projekta	Komunikacija rezultata sanacije i zatvaranje otvorenih pitanja	Završni sastanak sa zajednicom; objavljivanje sažetka rezultata	Kraj projekta	PIU	Završni izveštaj o realizaciji projekta, uključujući rezultate i ishode projekta
Regionalni centar za upravljanje otpadom u Nikšiću						
Opština Nikšić; stanovnici unutar Aol; lokalna domaćinstva i preduzeća	Priprema	Upoznavanje sa konceptom Regionalnog centra, obimom radova i identifikacijom lokalnih prioriteta	Javni sastanci; lokalne konsultacije; informativni materijali	Rana faza	PIU/ Opština / Nikšić	Zapisnici sa sastanaka; liste učesnika; registar problema
Radnici u Željezari, operateri usluga, komunalne kompanije	Priprema	Koordinacija korišćenja lokacije, pristupa, sigurnosti i operativnih pitanja	Koordinacioni sastanci i službena korespondencija	Rana faza	PIU	Zapisnici sa sastanaka i bilješke o koordinaciji
PAP, nevladine organizacije, relevantni	Priprema E&S dokumentacije	Pregled nacrtu ESIA/ESMP, uticaja,	Objavljivanje ESIA/ESMP; javne	Period objavljivanja	PIU	Tabela komentara i odgovora; zapisnici

Zainteresovane strane	Faza	Tema	Metode	Vrijeme/Učestalost	Odgovornost	Rezultati
organi vlasti		mjera ublažavanja i praćenja	rasprave; pisani komentari			sa sastanaka
Lokalne zajednice, korisnici puteva, radnici, ranjive grupe	Realizacija	Upravljanje uticajem izgradnje, sigurnosti, pristupa, smetnji i kontinuirano uključivanje	Redovna ažuriranja; obavještenja na lokaciji; sastanci; ciljano uključivanje; žalbeni mehanizam	Kontinuirano; prije aktivnosti koje ometaju	PIU / Izvođač / Nadzor	Evidencija uključivanja zainteresovanih strana; izvještaji žalbenog mehanizma
Opštine koje koriste Regionalni centar; lokalne zajednice; nevladine organizacije	Završetak projekta	Komunikacija rezultata, prikupljanje povratnih informacija i evaluacija procesa uključivanja	Završne informativne sesije; sažeci rezultata; prikupljanje povratnih informacija	Kraj projekta	PIU	Završni izvještaj o realizaciji projekta; sažetak povratnih informacija zainteresovanih strana

5 Sažetak aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana

U nastavku je dat pregled aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana i javnog objavljivanja koje su sprovedene tokom faze javnog objavljivanja projekta. Ovo ažuriranje izvršeno je kako bi se prikazale tekuće aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, pri čemu će sve naredne aktivnosti biti uredno evidentirane i ažurirane kao dio ovog SEP-a.

5.1 Objavljivanje ekološke i društvene dokumentacije

Prvi krug javnog uvida u ekološku i društvenu dokumentaciju započeo je 4. februara, kada je Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera objavilo kompletan E&S paket dokumentacije na zvaničnoj internet stranici Vlade (dostupno na: <https://www.gov.me/clanak/esf-dokumentacija-za-projekat-unapredenja-sektora-upravljanja-otpadom-u-crnoj-gori>). Paket za javni uvid obuhvata: Procjenu uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) za sanaciju područja čvrstog otpada KAP-a, Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP) za cjelokupan projekat, Plan ekoloških i socijalnih obaveza (ESCP) za cjelokupan projekat i Plan upravljanja radnom snagom (LMP) za cjelokupan projekat.

5.2 Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana (faza javnog uvida)

Uključivanje zainteresovanih strana tokom faze objavljivanja bilo je usmjereno na konsultacije sa ključnim zainteresovanim stranama, kako bi se identifikovala sva potencijalna tekuća pitanja i/ili teme koje treba na odgovarajući način obraditi tokom izrade ESIA i ukupne E&S dokumentacije za projekat. U tom smislu, faza uključivanja zainteresovanih strana obuhvatala je ciljane sastanke sa relevantnim institucijama i zainteresovanim stranama radi razmatranja tehničkih, regulatornih i institucionalnih pitanja, pri čemu je fokus prvenstveno bio na sanaciji područja čvrstog otpada KAP-a, imajući u vidu tehničku spremnost ovog potprojekta.

Pored institucionalnih zainteresovanih strana, konsultant je sproveo identifikaciju i analizu privrednih subjekata u blizini projektnog područja. Glavni poslovni subjekt na tom području je, naravno, Uniprom (kompanija koja upravlja područjem bivšeg KAP-a. Međutim, u projektnoj oblasti postoje još dvije kompanije koje su takođe zvanično pozvane na konsultativne sastanke, ali se još nijesu zvanično odazvale zahtjevu. Te dvije kompanije su WEG Kolektor, vlasnik bazena crvenog mulja, i Termoelektro, koji se nalazi između bivšeg postrojenja KAP-a i lokacije projekta. Pored ove dvije formalne kompanije na projektnom području, u blizini lokacije projekta nalazi se i auto-otpad. Učinjeno je više pokušaja da se identifikuje upravljač ove neregulirane lokacije, ali zbog toga što se radi o nezvaničnom otpadu, nije bilo moguće utvrditi upravljača lokacije. Stoga, kada je riječ o privrednim subjektima na tom području, jedini subjekt koji je aktivno učestvovao u konsultativnom procesu (i na konsultativnim sastancima i na javnoj konsultativnoj sjednici) jeste UNIPROM, dok će konsultant i Ministarstvo nastaviti da pokušavaju da uključe i preostale zainteresovane strane koje su identifikovane na tom području.

Sastanci su održani sa:

- Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u kontekstu koordinacije projektnih aktivnosti i pripreme ESF dokumentacije;
- Agencijom za zaštitu životne sredine, u vezi sa regulatornim zahtjevima i tehničkim aspektima zaštite životne sredine;
- Opštinom Zeta, u vezi sa potencijalnim lokalnim uticajima i institucionalnom saradnjom;
- UNIPROM d.o.o., u vezi sa inicijativama koje se odnose na sanaciju bivše lokacije KAP-a.
- Glavnim gradom Podgorica, u vezi sa potencijalnim lokalnim uticajima i institucionalnom saradnjom

Rezultati ovih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana odnose se na pisane komentare i/ili sugestije koje su zainteresovane strane dostavile Ministarstvu. Komentari/sugestije dobijeni u procesu konsultacija su trenutno predmet pregleda i analize, u kontekstu ažuriranja ESIA u skladu sa ishodima ukupnog procesa uključivanja zainteresovanih strana. Zapisnici sa ovog procesa dostupni su u Prilogu 1 ovog dokumenta.

5.3 Javne konsultacije (faza javnog uvida)

Javne konsultacije posvećena prikupljanju povratnih informacija od zainteresovanih strana tokom faze objavljivanja E&S dokumentacije uredno je organizovana, u skladu sa ESS10. Naime, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera objavilo je 6. februara poziv za javne konsultacije (dostupno na: <https://www.gov.me/clanak/obavjestenje-o-odrzavanju-javnih-konsultacija>). Objava je sadržala informacije o javnim konsultacijama, zakazanim za 19. februar 2026. godine, u prostorijama Ministarstva. Pored ovog načina komunikacije, obavještenje je podijeljeno i putem zvaničnih naloga na društvenim mrežama i LinkedIn-u; nevladina organizacija „Ozon“ podijelila je obavještenje putem svoje internet stranice; informacija je distribuirana putem elektronskog biltena „Ekolog“; a Ministarstvo je putem e-pošte poslalo pozive na 38 relevantnih institucija (jedinice lokalne samouprave, javna komunalna preduzeća, kompanije iz privatnog sektora i NVO).

Dodatno, imajući u vidu da je socio-ekonomsko istraživanje sprovedeno tokom februara, i prije održavanja javnih konsultacija, svim ispitanicima su podijeljeni projektni leci, koji su sadržali i informacije o sjednici, kao vid otvorenog poziva lokalnoj zajednici da učestvuje. Projektni letak koji je distribuirao tokom socio-ekonomske ankete dostupan je u Prilogu 2. Konačno, Ministarstvo je telefonom obavijestilo i nekoliko članova lokalne zajednice o predstojećim javnim konsultacijama, što predstavlja važan pokazatelj otvorenosti i transparentnosti javnog konsultativnog procesa u okviru ovog projekta.

Javne konsultacije su održane 19. februara 2026. godine, čime je obezbijeđen period od 13 dana između objavljivanja i održavanja konsultacija. Rok za dostavljanje pisanih komentara prvobitno je bio određen do 19. februara 2026, a potom je produžen do 24. februara 2026. kako bi zainteresovane strane imale dodatno vrijeme za dostavljanje mišljenja i sugestija. Konsultacije su uključivale otvorenu diskusiju o kompletnom E&S paketu za javni uvid, u skladu sa prezentacijom svih segmenata projekta. Ministarstvo je imalo aktivnu ulogu tokom konsultacija kako bi obezbijedilo punu transparentnost procesa i rano uspostavljanje dvosmjerne komunikacije između Ministarstva i relevantnih zainteresovanih strana. Ova aktivnost uključivanja zainteresovanih strana bila je uspješna u smislu da je omogućila otvorenu diskusiju, pri čemu su zainteresovane strane iznijele svoje komentare i sugestije tokom sastanka, a zatim ih formalizovale dostavljanjem pisanih komentara Ministarstvu nakon sastanka. Svi komentari/sugestije primljeni tokom konsultacija evidentirani su u zapisniku i biće na odgovarajući način razmotreni tokom procesa ažuriranja ESIA, pri čemu će ishodi uključivanja zainteresovanih strana biti uneseni u ažurirani SEP čim ažuriranja budu finalizovana. Zapisnik sa javnih konsultacija dostupan je u Prilogu 3.

5.4 Povratne informacije zainteresovanih strana (faza javnog uvida)

Ishod javnih konsultacija ogleda se u brojnim pisanim komentarima i/ili sugestijama koje su tokom ovog procesa dostavljene Ministarstvu. Sve ove komentare i/ili sugestije Ministarstvo je uredno evidentiralo, a na njih će zvanično biti odgovoreno u skladu sa ishodima tekućeg procesa ažuriranja ESIA. Sve eventualne izmjene projekta koje proisteknu iz uključivanja zainteresovanih strana i ažuriranja ESIA dokumentacije biće uredno saopštene svim zainteresovanim stranama projekta.

6 ŽALBENI MEHANIZAM

U skladu sa ESS10, u okviru projekta je uspostavljen žalbeni mehanizam (GRM) radi prijema i rješavanja zabrinutosti i pritužbi svih strana pogođenih projektom i drugih zainteresovanih strana.

Žalbeni mehanizam ima za cilj da obezbijedi efikasan, transparentan, pristupačan i pravičan proces za podnošenje pitanja, zabrinutosti i pritužbi u vezi sa ekološkim i društvenim aspektima projekta, kao i u vezi sa realizacijom projektnih aktivnosti.

Korišćenje žalbenog mehanizma je besplatno i ne ograničava pravo podnosioca pritužbe na pristup sudskim ili upravnim sredstvima pravne zaštite.

Mehanizam za podnošenje žalbi biće dodatno unaprijeđen kako bi se omogućilo podnošenje, evidentiranje i rješavanje žalbi koje se odnose na seksualnu eksploataciju i zlostavljanje / seksualno

uznemiravanje (SEA/SH), uključujući i upućivanje osoba pogođenih ovim slučajevima na odgovarajuće pružaoce podrške u oblasti rodno zasnovanog nasilja, na bezbjedan i povjerljiv način i uz pristup usmjeren na potrebe tih osoba.

Žalbeni mehanizam (GRM) definisan ovim Planom uključivanja zainteresovanih strana (SEP) predstavlja jedinstveni, projektni mehanizam za rješavanje žalbi koji se primjenjuje na sve komponente Projekta unapređenja sektora upravljanja otpadom. SEP-ovi za pojedinačne lokacije mogu predvidjeti dodatne lokalne kanale za podnošenje žalbi (npr. kontakt osobe na lokaciji, fizička mjesta za prijem pritužbi ili prijem pritužbi tokom sastanaka sa lokalnom zajednicom); međutim, sve žalbe će biti evidentirane, obrađene, praćene i zatvorene kroz centralni GRM sistem kojim upravlja Jedinica za implementaciju projekta (PIU), u skladu sa procedurama i rokovima definisanim u ovom dokumentu.

6.1 Principi žalbenog mehanizma

Žalbeni mehanizam će se voditi sledećim principima:

- **pristupačnost** – mehanizam je otvoren za sve osobe i subjekte;
- **transparentnost** – procedure i rokovi su jasno definisani i javno objavljeni;
- **povjerljivost** – lični podaci podnosilaca žalbi biće zaštićeni;
- **nediskriminacija** – svi podnosioci žalbi biće tretirani jednako;
- **zaštita od represije** – podnošenje žalbi neće imati negativne posljedice;
- **pravovremenost** – žalbe će biti rješavane u definisanim rokovima;
- **proporcionalnost** – pristup rješavanju žalbi će biti u skladu sa prirodom i složenošću žalbe.

Posebne procedure:

- Žalbe koje se odnose na SEA/SH rješavaće se kroz povjerljive protokole, uz pristup usmjeren na osobu pogođenu ovim slučajevima, odvojeno od opšte procedure postupanja po pritužbama, u skladu sa smjernicama Svjetske banke..

6.2 Odgovornost

- PIU će upravljati centralizovanim registrom žalbi (Prilog 6), pratiti napredak u rješavanju žalbi i pripremati kvartalne sažetke učinka GRM-a za interno izvještavanje i izvještavanje prema Svjetskoj banci;
- PIU će obezbijediti da se podaci o žalbama razvrstavaju (npr. po polu, vrsti, statusu ranjivosti) i analiziraju radi utvrđivanja trendova;
- Konačnu odluku o složenim ili eskaliranim žalbama donosiće PIU, koji će po potrebi sarađivati sa relevantnim direktoratom, radnim grupama i Jedinicom za tehničku podršku (TSU) pri Ministarstvu finansija.

6.3 Pravo na podnošenje pritužbe

Žalbe može podnijeti:

- bilo koje fizičko ili pravno lice;
- pojedinci ili grupe;
- direktno pogođene ili druge zainteresovane strane;
- predstavnici zajednice ili organizacije.

Žalbe se mogu podnijeti anonimno, ukoliko podnosilac žalbe to želi.

6.4 Kanali za podnošenje žalbi

Žalbe se mogu podnijeti putem sljedećih kanala:

- elektronska pošta (zvanična email adresa PIU);
- telefon (kontakt broj PIU);
- pisano podnošenje (poštom ili lično u PIU-u ili opštinskim kancelarijama);

- tokom javnih sastanaka ili konsultacija (uz evidentiranje od strane PIU-a).

KONTAKT INFORMACIJE MENADŽERA ŽALBENOG MEHANIZMA

Kontakt osoba: Almina Bučan

Pozicija: Menadžer žalbenog mehanizma

E-mail: almina.bucan@mers.gov.me

Telefon: +382 68 424 671

Adresa: Eko-efikasna zgrada, Cetinjski put b.b. 81000 Podgorica

Sajt: <https://www.gov.me/mers>

Zvanični obrazac za podnošenje žalbi (dostupan u Prilogu 5) biće uredno dostupan putem internet stranice Ministarstva, na gradilištu, kao i u relevantnim kancelarijama lokalne samouprave. Informacije o Žalbenom mehanizmu, uključujući kontakt podatke i procedure, biće javno objavljivane i redovno ažurirane u formi Javnog informativnog letka o žalbama (Prilog 4), koji sadrži kontakt podatke za Žalbeni mehanizam.

6.5 Procedura rješavanja pritužbi

Rukovodilac PIU-a je lice odgovorno za upravljanje žalbenim mehanizmom, obezbjeđujući da se pritužbe i povratne informacije prime, evidentiraju, da se na njih odgovori i da budu riješene blagovremeno. Proces postupanja po žalbama sastoji se od sljedećih koraka:

Korak 1: Prijem i registracija pritužbe

Sve primljene pritužbe biće evidentirane u centralnom registru pritužbi koji vodi PIU. Ukoliko je identitet podnosioca žalbe poznat, potvrda o prijemu biće dostavljena u roku od tri (3) radna dana.

Korak 2: Preliminarna procjena i kategorizacija pritužbi

PIU će izvršiti početnu provjeru radi utvrđivanja:

- kategorije pritužbe (npr. ekološka pitanja, socijalna pitanja, bezbjednosni problemi, smrtni slučajevi i nesreće, zahtjevi za informacijama, seksualna eksploatacija i zlostavljanje/seksualno uznemiravanje (SEA/SH));
- kategorije pritužbe (npr. ekološka pitanja, socijalna pitanja, sigurnosni problemi, zahtjevi za informacijama);
- stepena složenosti i hitnosti.

Ovaj korak biće sproveden u roku od pet (5) radnih dana od prijema pritužbe.

- Žalbe koje se odnose na SEA/SH rješavaće se kroz povjerljive protokole, uz pristup usmjeren na osobu pogođenu tim slučajem, odvojeno od opšte procedure postupanja po pritužbama, u skladu sa smjernicama Svjetske banke.

Korak 3: Pregled i rješavanje

PIU će, u saradnji sa relevantnim institucijama, izvođačima radova ili nadležnim organima, razmotriti pritužbu i predložiti odgovarajuće korektivne i/ili odgovarajuće mjere za rješavanje žalbi.

Standardni rok za rješavanje pritužbe iznosi petnaest (15) radnih dana. Za složene slučajeve ovaj rok može biti produžen do trideset (30) radnih dana, uz prethodno obavještenje podnosiocu žalbe.

Korak 4: Odgovor podnosiocu pritužbe

Podnosiocu žalbe biće dostavljen pisani odgovor, koji uključuje:

- sažetak pritužbe;
- preduzete ili predložene mjere;
- rokove za implementaciju mjera;
- informaciju o mogućnostima daljeg upućivanja drugim instancama, ukoliko podnosilac žalbe nije zadovoljan ishodom.

Korak 5: 'Zatvaranje' žalbe

Žalba će se smatrati zatvorenom kada su korektivne mjere implementirane ili kada je podnositelj žalbe prihvatio odgovor. Status zatvaranja biće evidentiran u registru žalbi.

6.6 Upućivanje žalbi drugim instancama

Ako podnositelj pritužbe nije zadovoljan rješenjem, može:

- zatražiti pregled od strane rukovodstva PIU;
- podnijeti žalbu nadležnim organima;
- koristiti sudska ili upravna sredstva pravne zaštite

6.7 Registar žalbi i izvještavanje

PIU će voditi ažurni registar žalbi, koji uključuje:

- jedinstveni identifikacioni broj žalbe;
- datum prijema;
- predmet i kategoriju;
- status i rokove;
- preduzete mjere i ishode.

Sažete informacije o žalbama biće uključene u periodične izvještaje za Svjetsku banku, bez otkrivanja ličnih podataka, dok je Registar žalbi koji će se koristiti za upravljanje cjelokupnim procesom dostupan u Prilogu 3.

6.8 Objavljivanje informacija o žalbenom mehanizmu

Informacije o žalbenom mehanizmu biće:

- uključene u ovaj SEP;
- dostupne na web stranicama MERS-a i PIU-a;
- predstavljene tokom javnih konsultacija;
- dostupne u kancelarijama opština uključenih u projekat.

7 Resursi i odgovornosti

Efikasna implementacija SEP-a zahtijeva jasno definisane institucionalne odgovornosti, adekvatne ljudske kapacitete i osigurana finansijska sredstva. U skladu sa zahtjevima ESS10, uloge i odgovornosti za implementaciju SEP-a jasno su raspoređene među ključnim akterima uključenim u realizaciju projekta.

7.1 Institucionalni i implementacioni aranžmani

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) je organ nadležan za implementaciju Projekta i snosi ukupnu odgovornost za obezbjeđivanje usklađenosti Projekta sa Okvirom za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima Svjetske banke (ESF).

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) djelovaće kao vodeća institucija za implementaciju, odgovorna za ukupno upravljanje projektom, koordinaciju i nadzor. Imajući u vidu nadležnost Ministarstva da priprema i sprovodi nacionalne strategije, politike i propise u oblasti upravljanja otpadom, kao i da obezbijedi poštovanje propisa u oblasti zaštite životne sredine, MERS je u dobroj poziciji da vodi implementaciju ovog projekta. Ministarstvo će obezbijediti strateško usmjeravanje i osigurati da su projektne aktivnosti usklađene sa nacionalnim prioritetima Crne Gore u oblasti zaštite životne sredine i upravljanja otpadom, kao i sa agendom pristupanja Evropskoj uniji.

MERS će blisko sarađivati sa Agencijom za zaštitu životne sredine (EPA), koja ima regulatornu nadležnost za praćenje tokova otpada, izdavanje ekoloških i operativnih dozvola i obezbjeđivanje poštovanja propisa u oblasti upravljanja otpadom. EPA će imati važnu ulogu u pružanju tehničkih

inputa, olakšavanju dobijanja regulatornih odobrenja i obezbjeđivanju poštovanja standarda zaštite životne sredine tokom implementacije projekta.

Na lokalnom nivou, opštine (koje su odgovorne za sakupljanje, transport i odlaganje komunalnog otpada, kao i za uvođenje odvojenog sakupljanja otpada za reciklažu, često putem javnih komunalnih preduzeća u vlasništvu opštine) biće ključni partneri u implementaciji, posebno u okviru Komponente 1, koja se, između ostalog, fokusira na jačanje lokalnih sistema upravljanja otpadom i pružanja komunalnih usluga.

Za Komponentu 2, koja će podržati unapređenje infrastrukture u Opštini Nikšić, opština će imati aktivnu ulogu u realizaciji građevinskih radova koji se odnose na izgradnju Centra za upravljanje otpadom Nikšić. To će, između ostalog, uključivati obezbjeđivanje potrebnih dozvola, koordinaciju aktivnosti na lokalnom nivou, podršku konsultacijama sa zajednicom, kao i ugovorne aranžmane sa opštinama koje učestvuju u projektu, obezbjeđivanje operativnog finansiranja, praćenje implementacije i usklađenost sa nacionalnim propisima u oblasti gradnje i zaštite životne sredine, kao i sa ESF okvirom Svjetske banke (čije će poštovanje pratiti sekretarijat nadležan za zaštitu životne sredine u opštini, u koordinaciji sa PIU).

Radi obezbjeđivanja efikasne i pravovremene implementacije projekta, u okviru MERS-a biće uspostavljena Jedinica za implementaciju projekta (PIU). PIU će biti odgovorna za svakodnevno upravljanje projektom, koordinaciju i tehnički nadzor nad svim projektnim aktivnostima. Takođe će obezbijediti usklađenost sa standardima Svjetske banke u oblasti finansijskog upravljanja, javnih nabavki, ekološkim i društvenim standardima, pratiti napredak u ostvarivanju razvojnog cilja projekta (PDO) i pripremati sve potrebne izvještaje i dokumentaciju. PIU će se sastojati od sljedećih članova: koordinatora PIU, koji će obezbjeđivati ukupno rukovođenje i koordinaciju, biti glavna kontakt tačka za Svjetsku banku, TSU i druge zainteresovane strane, i obezbijediti pravovremenu pripremu planova rada, budžeta i izvještaja o napretku; eksperta za životnu sredinu i eksperta za društvena pitanja, koji će nadgledati pripremu i sprovođenje instrumenata Okvira za upravljanje životnom sredinom i društvenim pitanjima (ESF), pratiti usklađenost sa Planom ekoloških i društvenih obaveza (ESCP) i obezbijediti da se ekološki i društveni rizici efikasno upravljaju tokom cijelog projektnog ciklusa; građevinskog inženjera (tehničkog eksperta za upravljanje otpadom), koji će pružati tehničku podršku u pogledu projektovanja, nadzora i kontrole kvaliteta infrastrukturnih radova i drugih tehničkih aktivnosti; kao i projektnog asistenta, koji će pružati administrativnu i logističku podršku. PIU će direktno izvještavati ministra ili državnog sekretara u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, čime se obezbjeđuje visok nivo odgovornosti i snažno institucionalno vlasništvo nad projektom. PIU će redovno dostavljati izvještaje o napretku (na mjesečnom ili kvartalnom nivou) ministru i Svjetskoj banci.

Radi usmjeravanja strateškog odlučivanja i obezbjeđivanja usklađenosti sa javnim politikama, biće uspostavljen Upravljački odbor projekta (PSC). PSC će predsjedavati ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, a u njegovom sastavu biće predstavnici ključnih ministarstava i institucija (npr. Ministarstvo finansija, EPA), kao i opština koje učestvuju u projektu (posebno Nikšić). PSC će obezbjeđivati nadzor na visokom nivou, razmatrati napredak u implementaciji, obezbjeđivati usklađenost sa politikama Vlade i rješavati ključne izazove koji zahtijevaju međuresornu koordinaciju. PSC će se sastajati kvartalno ili po potrebi.

Fiducijarne funkcije, uključujući javne nabavke i finansijsko upravljanje (FM), obavljaće Jedinica za tehničku podršku (TSU), koja je smještena u okviru Ministarstva finansija. TSU ima značajno iskustvo u upravljanju fiducijarnim aspektima projekata koje finansira Svjetska banka u Crnoj Gori i obezbijediće usklađenost sa Pravilima Svjetske banke o javnim nabavkama za IPF zajmoprimce i Priručnikom za finansijsko upravljanje. TSU će upravljati svim postupcima javnih nabavki, voditi računovodstvenu evidenciju, pripremati periodične finansijske izvještaje i obezbijediti da se sve finansijske transakcije sprovedu u skladu sa principima dobrog finansijskog upravljanja. Ovakav aranžman koristi postojeće sisteme i institucionalne kapacitete TSU-a kako bi se obezbijedili efikasnost, transparentnost i odgovornost.

7.2 Uloge i odgovornosti

Uloge i odgovornosti pojedinačnih aktera, tj. najrelevantnijih grupa zainteresovanih strana koje su zadužene za planiranje, implementaciju, praćenje i ukupno upravljanje projektom, prikazane su u narednim paragrafima.

Jedinica za implementaciju projekta (PIU)

PIU ima centralnu ulogu u implementaciji SEP-a i odgovorna je za:

- planiranje i implementaciju aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana u skladu sa ovim SEP-om;
- identifikaciju i redovno ažuriranje liste zainteresovanih strana tokom cijelog životnog ciklusa projekta;
- organizovanje i vođenje javnih konsultacija, sastanaka i drugih aktivnosti uključivanja;
- osiguranje pravovremenog objavljivanja informacija u skladu sa Poglavljem 7 ovog SEP-a;
- uspostavljanje, upravljanje i nadzor nad sprovođenjem Žalbenog mehanizma;
- vođenje evidencije o konsultacijama, komunikacijama i pritužbama;
- pripremu periodičnih izvještaja o implementaciji SEP-a za dostavljanje Svjetskoj banci;
- koordinaciju sa drugim institucijama, lokalnim samoupravama, izvođačima i konsultantima u vezi aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana.

PIU će imenovati jednog ili više članova koji će biti nadležni za nadzor aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana i funkcionisanje žalbenog mehanizma.

Lokalne samouprave

Lokalne samouprave obuhvaćene Projektom će pružati podršku prilikom implementacije SEP-a, uključujući:

- pomoć u informisanju lokalnih zajednica o projektnim aktivnostima;
- obezbjeđivanje prostora za javne sastanke i konsultacije;
- podršku u širenju informacija putem lokalnih komunikacionih kanala;
- saradnju sa PIU-om u rješavanju pritužbi vezanih za lokalne probleme.

Izvođači radova i konsultanti

Izvođači radova i angažovani konsultanti će biti ugovorno obavezni da:

- sarađuju sa PIU-om u implementaciji aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana;
- pružaju pravovremene informacije o planiranim radovima koji mogu uticati na lokalne zajednice;
- učestvuju u rješavanju pritužbi vezanih za njihove aktivnosti;
- imenuju kontakt osobe za komunikaciju sa PIU-om i lokalnim zajednicama

7.3 Ljudski resursi i kapaciteti

Za implementaciju SEP-a, PIU će osigurati dostupnost adekvatnih ljudskih resursa, uključujući:

- stručnjaka za životnu sredinu i socijalna pitanja;
- člana osoblja zaduženog za uključivanje zainteresovanih strana i komunikaciju;
- administrativnu podršku za vođenje evidencije i izvještavanje.

Gdje je potrebno, PIU će organizovati obuku za osoblje i druge relevantne aktere o:

- zahtjevima ESS10;
- procesima konsultacija;
- upravljanju pritužbama;
- komunikaciji sa ranjivim i ugroženim grupama.

7.4 Finansijski resursi

Troškovi povezani sa implementacijom SEP-a, uključujući:

- organizaciju konsultacija i javnih sastanaka;

- pripremu i distribuciju informativnih materijala;
- administraciju i rad žalbenog mehanizma;
- obuku i aktivnosti izgradnje kapaciteta

biće pokriveni iz budžeta projekta, kroz operativni budžet PIU-a. Osiguranje adekvatnih finansijskih resursa smatra se ključnim preduslovom za efikasnu implementaciju SEP-a.

7.5 Koordinacija i izvještavanje

PIU će uspostaviti interne mehanizme koordinacije kako bi se osigurala konzistentna primjena SEP-a kroz sve faze projekta.

Izvještavanje o implementaciji SEP-a vršiće se putem:

- redovnih izvještaja o napretku projekta;
- izvještaja o praćenju ekoloških i socijalnih aspekata dostavljenih Svjetskoj banci;
- ažuriranja Plana obaveza u oblasti zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (ESCP), po potrebi

8 Monitoring i izvještavanje

Monitoring i izvještavanje o implementaciji Plana vršiće se tokom cijelog životnog ciklusa projekta, sa ciljem procjene efikasnosti aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, identifikacije potencijalnih nedostataka i osiguranja kontinuiranog unaprjeđenja procesa uključivanja u skladu sa zahtjevima ESS10

8.1 Monitoring implementacije SEP-a

PIU će biti odgovorna za redovni monitoring implementacije SEP-a. Aktivnosti monitoringa uključivaće praćenje:

- implementacije planiranih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana;
- nivoa učešća projektom pogođenih i drugih zainteresovanih strana;
- efikasnosti metoda komunikacije i konsultacija;
- funkcionisanja Žalbenog mehanizma;
- uključivanja ranjivih i ugroženih grupa.

Monitoring će se sprovoditi kontinuirano kroz prikupljanje i analizu podataka iz evidencija konsultacija, komunikacija i pritužbi

8.2 Indikatori monitoringa

Za potrebe monitoringa koristiće se i kvalitativni i kvantitativni indikatori, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

- broj konsultacija i sastanaka organizovanih po fazama projekta;
- broj učesnika u konsultacijama, gdje je moguće, razvrstan po kategoriji zainteresovanih strana;
- broj aktivnosti objavljivanja informacija, vrste objavljenih informacija i korišćeni komunikacioni kanali;
- broj pritužbi primljenih putem žalbenog mehanizma;
- kategorije pritužbi;
- prosječno vrijeme odgovora i rješavanja pritužbi;
- procenat pritužbi riješenih u definisanim rokovima;
- broj aktivnosti uključivanja koje ciljaju ranjive i ugrožene grupe;
- povratne informacije zainteresovanih strana o kvalitetu i efikasnosti konsultacija.

Ovi indikatori će se redovno pregledati kako bi se ocijenila efikasnost implementacije SEP-a.

8.3 Izvještavanje

PIU će pripremati izvještaje o implementaciji SEP-a kao dio redovnog izvještavanja o napretku projekta. Ovi izvještaji će uključivati:

- sažetak sprovedenih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana;
- rezultate monitoringa u odnosu na definisane indikatore;
- pregled primljenih i riješenih pritužbi;
- identifikovane izazove i preduzete korektivne mjere;

Monitoring i izvještavanje na nivou projekta obuhvatiće objedinjene indikatore za sve komponente MWSIP-a. Detaljan monitoring i izvještavanje o aktivnostima uključivanja zainteresovanih strana na pojedinačnim lokacijama sprovodiće se u skladu sa relevantnim lokalnim SEP-ovima i ESIA/ESMP dokumentacijom, a rezultati će biti integrisani u redovno izvještavanje prema Svjetskoj Banci.

8.4 Ažuriranje SEP-a

SEP je „živi“ dokument i biće ažuriran u roku od šest mjeseci od početka projekta, radi daljeg detaljnog razrađivanja žalbenog mehanizma, i dalje tokom implementacije projekta u sljedećim okolnostima:

- u slučaju značajnih promjena obima projekta ili lokacije;
- ukoliko se identifikuju novi ili značajniji ekološki i/ili socijalni rizici;
- ukoliko se pojave nove grupe zainteresovanih strana ili ukoliko se promijeni stepen interesa ili uticaja postojećih zainteresovanih strana;
- ukoliko rezultati monitoringa pokažu da su postojeće mjere angažovanja zainteresovanih strana nedovoljne ili neefikasne.

Sve izmjene SEP-a biće predmet konsultacija, objavljene na odgovarajući način i dostavljene Svjetskoj banci u skladu sa ESF procedurama.

8.5 Uloga Svjetske banke

Svjetska banka će vršiti nadzor nad sprovođenjem SEP-a kroz:

- redovne misije koje će se sprovoditi za potrebe praćenja realizacije projekta;
- pregled periodičnih izvještaja o monitoringu i napretku;
- nadzor nad funkcionisanjem žalbenog mehanizma;
- davanje preporuka za unapređenje praksi uključivanja zainteresovanih strana.

PIU će sarađivati sa Svjetskom bankom kako bi se obezbijedilo da se aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana sprovode u skladu sa ESF-om i dobrom međunarodnom praksom.

9 Prilozi

Prilog 1: Zapisnici sa sastanaka tokom uključivanja zainteresovanih strana u fazi objavljivanja E&S dokumentacije

ZAPISNIK SA SASTANKA BR. 1

INSTITUCIJA	UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA Zapisnik	
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE		
Datum		
16.02.2026.		

SANACIJA ODLAGALIŠTA ČVRSTOG OTPADA KAP-a

PRISUTNI	
IME	KOMPANIJA / INSTITUCIJA
Svetlana Živković	Agencija za zaštitu životne sredine (EPA)
Marko Medenica	Agencija za zaštitu životne sredine (EPA)
Danilo Veljić	Agencija za zaštitu životne sredine (EPA)
Gordana Đukanović	Agencija za zaštitu životne sredine (EPA)
Milena Lakić	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) – kontakt osoba
Almina Bučan	Jedinica za implementaciju projekta (PIU)
Danilo Barjaktarović	Konsultant (ESIA tim)
Jelena Vukčević	Konsultant (ESIA tim)

ZAPISNIK SA SASTANKA

Gđa Almina Bučan informisala je učesnike o pozadini i obuhvatu projekta, uključujući vodeću instituciju projekta i strane uključene u pripremu dokumentacije u okviru Okvira za upravljanje ekološkim i socijalnim pitanjima (ESF). Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“ predstavlja nastavak Projekta upravljanja industrijskim otpadom i sanacije (IWMCP), koji je prethodno realizovan 2022. godine. Trenutna faza usmjerena je na aktivnosti sanacije na lokaciji za odlaganje čvrstog otpada u okviru industrijskog područja KAP-a. Projekat predvodi Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), sprovodi se u saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine (EPA), a finansira ga Svjetska banka. Konsultantske usluge pruža konzorcijum ENCON–E3 Consulting.

- Potvrđeno je da studije ESIA i EIA pripremljene u prethodnim fazama projekta zahtijevaju ažuriranje kako bi bile usklađene sa trenutnim stepenom razvoja projektnog rješenja i važećim regulatornim zahtjevima, kao i zahtjevima finansijera.
- EPA je potvrdila da su prethodne ekološke saglasnosti istekle 2024. i 2025. godine te da je potrebno pokrenuti novi postupak procjene uticaja na životnu sredinu (EIA) u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.
- Projekat spada u Listu I projekata za koje je obavezna puna procjena uticaja na životnu sredinu; stoga se faza skrininga ne primjenjuje.
- Naglašena je potreba sprovođenja karakterizacije otpada prije početka realizacije projekta, kako bi se precizno utvrdili sastav i klasifikacija otpada.
- Predstavnici EPA istakli su da, prema zakonodavstvu Crne Gore, trajno odlaganje odnosno skladištenje opasnog otpada nije dozvoljeno, te da termin „deponija“ korišćen u ESIA dokumentaciji treba preispitati i, gdje je potrebno, odgovarajuće preformulisati.
- MERS je pojasnio da projekat predviđa privremeno skladištenje postojećeg opasnog

otpada u okviru procesa sanacije i da ne uključuje uspostavljanje nove trajne deponije opasnog otpada.

- EPA je predstavila projekat „Razvoj opcija sanacije za lokacije kontaminirane živom – bivši rudnik olova i cinka Brskovo, Mojkovac“, koji sprovodi EPA u partnerstvu sa MERS-om, Institutom za javno zdravlje Crne Gore i NVO Ozon.
- Istaknuto je da ova inicijativa doprinosi usklađivanju sa novim EU Zakonom o monitoringu i otpornosti zemljišta, relevantnim u okviru Poglavlja 27 – Životna sredina.
- EPA je predložila da ažurirana ESIA za lokaciju KAP uključi GAP analizu nacionalnog zakonodavnog okvira u odnosu na EU Zakon o monitoringu zemljišta.
- EPA je izrazila spremnost da, u okviru svog mandata, podrži aktivnosti usmjerene na olakšavanje i ubrzanje postupka odobravanja EIA za projekat.

Zaključci:

EPA će dostaviti svoje pisane komentare do 23. februara.

ZAPISNIK SA SASTANKA BR. 2

INSTITUCIJA	UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA Zapisnik	
MERS		
Datum		
18.02.2026.		

SANACIJA ODLAGALIŠTA ČVRSTOG OTPADA KAP-a

PRISUTNI	
IME	KOMPANIJA / INSTITUCIJA
Lana Radunović	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS)
Milena Lakić	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS)
Almina Bučan	Jedinica za implementaciju projekta (PIU)
Milica Vujović	Jedinica za implementaciju projekta (PIU)
Danilo Barjaktarović	Konsultant (ESIA tim)
Jelena Vukčević	Konsultant (ESIA tim)
Maida Muratović	Konsultant (ESIA tim)
Marko Ilić	Konsultant (ESIA tim)

ZAPISNIK SA SASTANKA

Gđa Almina Bučan upoznala je učesnike sa pozadinom i obuhvatom projekta, uključujući Ministarstvo kao instituciji nadležnu za implementaciju projekta, kao i strane koje su uključene u pripremu dokumentacije u sklopu Okvira za upravljanje ekološkim i socijalnim pitanjima (ESF). Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“ predstavlja nastavak Projekta upravljanja industrijskim otpadom i sanacije (IWMCP), koji je realizovan 2022. godine. Trenutna faza usmjerena je na aktivnosti sanacije odlagališta čvrstog otpada u okviru industrijskog područja KAP-a. Projekat predvodi Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), sprovodi se u saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine (EPA), a finansira ga Svjetska banka. Konsultantske usluge pruža konzorcijum ENCON–E3 Consulting.

- MERS je informisao učesnike da se sanacija lokacije za odlaganje čvrstog otpada u KAP-u sprovodi kao projekat od javnog interesa, sa ciljem rješavanja istorijskih ekoloških opterećenja i smanjenja dugoročnih rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi. Navedeno je da je usvojena odgovarajuća informacija Vlade o stanju bazena crvenog mulja i deponije opasnog otpada na lokaciji KAP-a, uključujući predlog za utvrđivanje javnog interesa za realizaciju projekta. Nadležnosti u vezi sa nadzorom tokom sanacije, upravljanjem lokacijom nakon završetka sanacije i dugoročnim monitoringom životne sredine biće dodatno definisane kroz ESIA/ESMP okvir i uslove izdatih dozvola.
- MERS je naveo da je upravljanje opasnim otpadom u Crnoj Gori uređeno nacionalnim zakonodavstvom i strateškim planskim dokumentima, sa ciljem usklađivanja sa direktivama Evropske unije u okviru Poglavlja 27. Istaknuto je da je Državni plan upravljanja otpadom Crne Gore usvojen, ali još uvijek nije objavljen u Službenom listu. U okviru ovog projekta fokus je na upravljanju postojećim opasnim otpadom na lokaciji KAP-a kroz kontrolisane mjere sanacije i dugoročno zadržavanje otpada, a ne na uspostavljanju novih trajnih objekata za odlaganje novonastalog opasnog otpada.
- MERS je naglasio značaj usklađivanja implementacije projekta i naknadnog upravljanja lokacijom sa obavezama Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji u okviru Poglavlja 27 (Životna sredina). Posebna pažnja ukazana je na nove zahtjeve EU u oblasti zaštite i monitoringa zemljišta, koji bi trebalo da budu odraženi u pristupu kroz ESIA/ESMP, naročito u pogledu prikupljanja baznih podataka, definisanja indikatora monitoringa i uspostavljanja sistema izvještavanja.

- MERS je istakao potrebu da se u okviru projekta razmotre kumulativni uticaji sa drugim tekućim i planiranim projektima u širem području KAP-a i okolnoj industrijskoj zoni, uključujući infrastrukturne projekte i inicijative za sanaciju životne sredine, kako bi se izbjegla preklapanja pritisaka na pristup, saobraćaj, kvalitet životne sredine i institucionalne kapacitete.
- MERS je naveo da trenutno ne postoje pouzdani niti ažurirani podaci o karakterizaciji i količinama otpada na lokaciji KAP-a, te da se informacije iz prethodnih studija smatraju zastarjelim i nedovoljno relevantnim za donošenje informisanih odluka.

ZAPISNIK SA SASTANKA BR. 3

INSTITUCIJA	UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA Zapisnik	
UNIPROM-KAP		
Datum		
16.02.2026.		

SANACIJA PODRUČJA ČVRSTOG OTPADA KAP-a

PRISUTNI	
IME	KOMPANIJA / INSTITUCIJA
Nebojša Dožić	Uniprom-KAP
Marina Medojević	Uniprom-KAP
Mila Kostić	Uniprom-KAP
Milica Vujović	Jedinica za implementaciju projekta (PIU) – WMRP
Almina Bučan	Jedinica za implementaciju projekta (PIU) – WMRP
Danilo Barjaktarović	Konsultant (ESIA tim)
Jelena Vukčević	Konsultant (ESIA tim)
ZAPISNIK SA SASTANKA	

Obim projekta, ciljevi i planirane aktivnosti sanacije na lokaciji za odlaganje čvrstog otpada u okviru KAP-a predstavljeni su predstavnicima UNIPROM-a, uključujući ključne elemente postupka procjene uticaja na životnu sredinu (ESIA) i planirane aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana.

- UNIPROM je predložio da se planirane kasete za privremeno skladištenje opasnog otpada porijeklom sa bivše lokacije za odlaganje otpada KAP-a mogu koristiti i za odlaganje opasnog otpada koji nastaje u postojećim postrojenjima UNIPROM-a. To se prvenstveno odnosi na krovne materijale koji sadrže azbest (salonit) sa objekata u okviru fabričkog kompleksa, kao i na otpad nastao iz rashodovanih elektrolitičkih ćelija (npr. ostaci gvožđa i aluminijuma). UNIPROM je naveo da bi bio spreman da snosi dodatne troškove povezane sa eventualnim proširenjem obima otpada koji bi se zbrinjavao u okviru projekta.
- UNIPROM je istakao da tokom faze izvođenja radova odnosno sanacije očekuje određene uticaje, prvenstveno u vidu mogućih smetnji za zaposlene u fabrici i svakodnevno funkcionisanje postrojenja (npr. povećan saobraćaj, buka, prašina, kao i organizaciona i logistička ograničenja). Takođe je naglašena potreba da se razmotre kumulativni uticaji u kontekstu drugih tekućih i planiranih projekata u blizini njihovih postrojenja, naročito izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Botunu, kao i drugih infrastrukturnih projekata u širem industrijskom području.
- Pitanja vlasništva nad zemljištem i upravljanja zemljištem u širem području projekta kratko su razmotrena. U ovoj fazi nijesu identifikovani konkretni neriješeni imovinsko-pravni sporovi.
- Tema mogućih postojećih uticaja sa lokacije za odlaganje čvrstog otpada razmatrana je na opštem nivou. UNIPROM u ovoj fazi nije iznio detaljne kvantifikovane podatke o uticajima, ali je ukazao da prisustvo lokacije za odlaganje otpada predstavlja ekološko i operativno ograničenje za šire industrijsko područje.
- UNIPROM je potvrdio da je bio uključen u ranije faze ovog projekta i prethodne komunikacione procese u vezi sa upravljanjem otpadom i pitanjima zaštite životne sredine na području KAP-a. Istaknuto je očekivanje da UNIPROM bude aktivnije i sistematičnije uključen u naredne faze projekta, imajući u vidu blizinu njihovih operativnih postrojenja i potencijalne uticaje na radnu snagu i poslovne aktivnosti. Naglašena je važnost unaprijeđene i redovne komunikacije radi efikasne koordinacije.

Zaključci:

- UNIPROM će dostaviti formalne pisane komentare i predloge na paket ESIA dokumentacije imenovanom kontakt licu u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), radi daljeg razmatranja.
- Kontinuirano i unaprijeđeno uključivanje UNIPROM-a kao zainteresovane strane biće obezbijeđeno tokom narednih faza projekta, u skladu sa Planom uključivanja zainteresovanih strana (SEP).
- Potencijalni kumulativni uticaji sa drugim projektima u neposrednoj blizini (uključujući postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Botunu) biće dodatno razmotreni u okviru ESIA/ESMP okvira i tokom planiranja realizacije projekta.

ZAPISNIK SA SASTANKA BR. 4

INSTITUCIJA	UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA Zapisnik	
Opština Zeta		
Datum		
18.02.2026.		

SANACIJA PODRUČJA ČVRSTOG OTPADA KAP-a

PRISUTNI	
IME	KOMPANIJA / INSTITUCIJA
Aleksandar Kujičić	Opština Zeta
Jelena Aligrudić	Opština Zeta
Almina Bučan	Jedinica za implementaciju projekta (PIU) – WMRP
Milica Vujović	Jedinica za implementaciju projekta (PIU) – WMRP
Jelena Vukčević	Konsultant (ESIA tim)
Danilo Barjaktarović	Konsultant (ESIA tim)
Maida Muratović	Konsultant (ESIA tim)
Marko Ilić	Konsultant (ESIA tim)

ZAPISNIK SA SASTANKA

Uvodna prezentacija projekta održana je za predstavnike Opštine Zeta, pri čemu su predstavljeni opšti ciljevi Projekta unapređenja sektora upravljanja otpadom (WMRP), obim planiranih radova na sanaciji lokacije za odlaganje čvrstog otpada u okviru KAP-a, kao i razlozi za predloženi pristup sanaciji.

- Opština Zeta je iznijela preliminarne komentare na ESIA i ukazala da Opština nije dovoljno zastupljena u opisu projektnog područja i konteksta lokacije. Naglašeno je da se lokacija projekta nalazi na teritoriji Opštine Zeta, na katastarskim parcelama koje pripadaju katastarskim opštinama Zete. Opština je navela da će dostaviti formalne pisane komentare na ESIA dokumentaciju.
- Istaknuto je da su urbanističko-tehnički uslovi (UTU) izdati na osnovu ranijeg Prostorno-urbanističkog plana Podgorice i Detaljnog urbanističkog plana (DUP) iz 2021. godine. Opština je naglasila potrebu provjere važenja postojećih UTU, te po potrebi pokretanja postupka njihovog obnavljanja odnosno produženja u skladu sa važećim planskim dokumentima i propisima iz oblasti prostornog planiranja.
- Opština je ukazala da su podaci o početnom stanju životne sredine korišćeni u prethodnim analizama zastarjeli. Navedeno je da će CETI sprovesti nova istraživanja životne sredine, uključujući analize zemljišta, kvaliteta vazduha, površinskih i podzemnih voda, kao i buke. Ova istraživanja treba da obuhvate i odgovarajuću kategorizaciju otpada i utvrđivanje vrsta otpada, kako bi se obezbijedila pouzdana osnova za dalje odlučivanje.
- Opština Zeta je navela da smatra pozitivnim to što će postojeći otpad biti adekvatno upravljan i privremeno skladišten na kontrolisan način, ali da je njihov stav da otpad treba u konačnici u potpunosti ukloniti sa teritorije Opštine Zeta. Opština je naglasila da je kumulativni pritisak na životnu sredinu i društvenu zajednicu na ovoj lokaciji već visok.
- Konsultanti zaduženi za izradu ESIA pojasnili su da izvoz opasnog otpada predstavlja složen i zahtjevan proces, budući da mnoge države sve više ograničavaju uvoz otpada, te da su za takve aktivnosti potrebne posebne dozvole i bilateralna odobrenja. Istaknuto je da se predloženi koncept sanacije zasniva na dugoročnom zadržavanju otpada na lokaciji (enkapsulaciji), u skladu sa važećim tehničkim, regulatornim i finansijskim ograničenjima.
- Opština Zeta je istakla da je trenutno stanje u vezi sa vlasništvom nad zemljištem i prenosom vlasničkih prava između opština uslovljeno tekućim procesom administrativnog i katastarskog razgraničenja između Zete i Podgorice. Ova situacija stvara neizvjesnosti u pogledu katastarskih evidencija, nadležnosti nad pojedinim parcelama i praktičnog ostvarivanja

vlasničkih i upravljačkih prava. Opština je naglasila da rješavanje pitanja razgraničenja i pratećih katastarskih i imovinsko-pravnih odnosa predstavlja važan preduslov za pravnu sigurnost i nesmetanu realizaciju projekta.

- Opština Zeta je navela da očekuje da ima aktivnu ulogu u ukupnoj realizaciji projekta i u naknadnom upravljanju saniranom lokacijom, posebno u pogledu lokalne koordinacije, praćenja uticaja na lokalne zajednice i saradnje sa komunalnim službama i infrastrukturom. Opština je naglasila značaj formalnog uključivanja u komunikacione i koordinacione mehanizme, kao i u procese donošenja odluka, imajući u vidu da se projekat realizuje na njenoj teritoriji i da može imati implikacije na lokalno korišćenje zemljišta, kvalitet životne sredine i dobrobit lokalne zajednice. Istaknuta je potreba za jasnim definisanjem uloga i nadležnosti između Opštine Zeta, Glavnog grada Podgorice i nadležnih državnih institucija kao ključnog uslova za efikasno upravljanje projektom.

Zaključci:

Opština Zeta je navela da se područje projekta nalazi na njenoj administrativnoj teritoriji. Međutim, zbog još uvijek neriješenog administrativnog razgraničenja između Opštine Zeta i Glavnog grada Podgorice, pojedine nadležnosti i administrativne odgovornosti u širem području projekta u praksi ostaju nejasne. Opština je naglasila potrebu za jasnijom institucionalnom koordinacijom i formalnim razjašnjenjem administrativnih nadležnosti između dvije jedinice lokalne samouprave, naročito u pogledu izdavanja dozvola, prostornog planiranja, upravljanja pristupom lokaciji i koordinacije komunalnih usluga.

ZAPISNIK SA SASTANKA BR. 5

INSTITUCIJA	UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA Zapisnik	
Glavni grad Podgorica		
Datum		
23.02.2026.		

SANACIJA PODRUČJA ČVRSTOG OTPADA KAP-a

PRISUTNI

IME	KOMPANIJA / INSTITUCIJA
Vesna Brajović	Glavni grad Podgorica
Branka Knežević	Glavni grad Podgorica
Almina Bučan	Jedinica za implementaciju projekta (PIU) – WMRP
Milica Vujović	Jedinica za implementaciju projekta (PIU) – WMRP
Jelena Vukčević	Konsultant (ESIA tim)
Marko Ilic	Konsultant (ESIA tim)
Danilo Barjaktarović	Konsultant (ESIA tim)

ZAPISNIK SA SASTANKA

Uvodna prezentacija projekta održana je za predstavnike Glavnog grada Podgorice, pri čemu su predstavljeni opšti ciljevi Projekta unapređenja sektora upravljanja otpadom (WMRP), obim planiranih radova na sanaciji lokacije za odlaganje čvrstog otpada u okviru KAP-a, kao i razlozi za predloženi pristup sanaciji.

- Na početku sastanka istaknuto je da Glavni grad Podgorica nije formalno niti pravno određen kao direktni organ za sprovođenje projekta. Međutim, imajući u vidu blizinu lokacije projekta, povezanost sa komunalnom infrastrukturom i uslugama, kao i kumulativne uticaje paralelnih projekata u tom području, Glavni grad Podgorica izrazio je visok stepen interesovanja za projekat i njegove rezultate, te naglasio značaj aktivnog konsultovanja i redovnog informisanja tokom cijelog životnog ciklusa projekta.
- Navedeno je da se pokretanje tenderskog postupka za izbor izvođača radova očekuje od septembra. Podsjećeno je da je Glavni projekat izrađen 2021. godine i da su u prethodnim fazama projekta pribavljene saglasnosti u postupku procjene uticaja na životnu sredinu (EIA) za dvije projektne komponente. Međutim, predmetne saglasnosti su u međuvremenu istekle, te će biti potrebno sprovesti novi postupak procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom.
- Predstavnici Glavnog grada Podgorice naglasili su da „Deponija“ d.o.o. Podgorica treba formalno uključiti u proces konsultacija kao relevantnu zainteresovanu stranu, imajući u vidu njenu ulogu i operativno iskustvo u upravljanju otpadom na širem području.
- Istaknuto je da su u prošlosti na lokaciji KAP-a sprovedene aktivnosti monitoringa životne sredine, ali da je od tada protekao značajan vremenski period. Predstavnici MERS-a potvrdili su potrebu za sprovođenjem novih i ažuriranih analiza početnog stanja životne sredine (zemljište, podzemne vode, kvalitet vazduha i dr.).
- Predstavnici Glavnog grada Podgorice postavili su pitanje da li postoje alternativne opcije u odnosu na predloženi koncept sanacije, uključujući mogućnost izvoza otpada. Izražena je zabrinutost u vezi sa potencijalnim reakcijama lokalnog stanovništva, posebno imajući u vidu da su u tom području već u toku radovi na izgradnji sistema za prečišćavanje otpadnih voda. Lokacija projekta ocijenjena je kao vrlo osjetljiva, uz kumulativne pritiske usljed istovremenog

spvođenja više infrastrukturnih aktivnosti.

- Razmotrena je mogućnost ažuriranja Glavnog projekta kako bi se uskladio sa eventualno novim ili izmijenjenim urbanističko-tehničkim uslovima (UTU), ukoliko oni budu izdati. Naglašena je potreba da se obezbijedi usklađenost između tehničke projektne dokumentacije, važećeg planskog okvira i zahtjeva u postupku izdavanja dozvola.
- Rok za dostavljanje komentara na aktuelni ESIA paket određen je do 24. februara.
- Glavni grad Podgorica je naveo da ESIA paket treba dodatno dopuniti, posebno u dijelu koji se odnosi na analizu alternativa. Dogovoreno je da će ažurirana ESIA dokumentacija biti ponovo dostavljena na razmatranje.
- Glavni grad Podgorica je naveo da, prema njihovoj procjeni, rok za pokretanje tenderskog postupka djeluje relativno kratak.

Zaključci:

- Glavni grad Podgorica ostaće aktivno uključen u konsultativni proces, iako nije zvanično nadležan za sprovođenje projekta.
- ESIA dokumentacija biće ažurirana, posebno poglavlje koje se odnosi na analizu alternativa, i ponovo dostavljena na komentare.
- Rok za dostavljanje komentara na aktuelni ESIA paket određen je do 24. februara.
- Biće sprovedena ažurirana istraživanja početnog stanja životne sredine radi podrške EIA/ESIA postupku i tehničkom projektovanju.
- „Deponija“ d.o.o. Podgorica biće uključena kao zainteresovana strana u naredne krugove konsultacija.
- Prepoznata je potreba za upravljanjem kumulativnim uticajima i osjetljivošću lokalne zajednice na projektnom području.

Prilog 2: Projektni letak korišćen tokom socio-ekonomskog istraživanja

Remedijacija deponije čvrstog otpada na lokaciji Kombinata aluminijuma (KAP) Podgorica se sprovodi kao jedna od aktivnosti u okviru Projekta unaprijeđenja sektora upravljanja otpadom u

druge ekološke i društvene receptore. Iako se nalaze van granica Projekta, obližnja stambena naselja, industrijski objekti i lokalni poslovni subjekti identifikovani su kao ključne

remedijacije), aktivnosti će biti ograničene na upravljanje lokacijom, održavanje i monitoring životne sredine. Projekat je bio predmet prethodnih javnih konsultacija tokom postupka procjene uticaja na životnu sredinu (EIA) u

Projekat ima za cilj smanjenje i eliminisanje dijela negativnih uticaja deponije čvrstog otpada na životnu sredinu kroz rekultivaciju lokacije. Projektom je predviđeno uklanjanje negativnih uticaja deponije na kvalitet površinskih vodnih resursa, smanjenje zagađenja podzemnih u okolnom području, kao i smanjenje zagađenja vazduha i zemljišta u okruženju.

Potencijalna zona uticaja (Aol)

KAP se nalazi između dvije rijeke, Morače i Cijevne, a smješten je i iznad Skadarskog jezera. Takođe, rijeka Morača protiče u blizini lokacije KAP-a i uliva se u Skadarsko jezero, veliki nacionalni park koji se nalazi na granici sa Albanijom. Potencijalno područje uticaja obuhvata i ove površinske vodne resurse. Sa aspekta socio-ekonomskog okruženja, područje uticaja uključuje obližnja naselja, prvenstveno naselje Botun. Pored toga, okolna naselja do kojih mogu dospjeti prašina i buka smatraju se osjetljivim receptorima u pogledu uticaja na fizičko i društveno okruženje.

BENEFITI PROJEKTA:

- ✓ Smanjenje istorijskog zagađenja životne sredine koje utiče na vazduh, površinske vode, podzemne vode i zemljište, čime se doprinosi unaprijeđenju ukupnog kvaliteta životne sredine.
- ✓ Unaprijeđenje kvaliteta vazduha kroz sanacione aktivnosti i primjenu boljih praksi upravljanja životnom sredinom.
- ✓ Eliminisanje postojećih izvora zagađenja površinskih voda i zaštita obližnjih vodnih tijela.
- ✓ Obnova i rehabilitacija degradiranih zemljišnih površina, uz podršku dugoročnom ekološkom oporavku i bezbjednijem korišćenju zemljišta.

Faza izgradnje

Emisije prašine i izduvnih gasova	- Tokom sušnog perioda vršiće se učestalo kvašenje radnih površina. - Sva vozila, oprema i mehanizacija koja se koriste tokom izgradnje biće redovno održavani i pregledani/sertifikovani, kako bi se obezbijilo da nivoi izduvnih gasova budu u skladu sa propisanim standardima.
Uticaji na kvalitet podzemnih i površinskih voda	- Biće spriječeno kretanje mehanizacije kroz površinske vode, vodotokove ili po njihovim obalama. - Sve mašine i oprema biće provjerene na eventualna curenja prije upotrebe.
Uticaj na kvalitet zemljišta, promjene topografije i prirodnu drenažu	- Tokom izvođenja radova sprovodiće se sistematsko prikupljanje čvrstog otpada (uključujući ostatke hrane, ambalažu materijala i druge vrste otpada), a otpad će se odlagati na definisane lokacije koje odrede nadležni državni organi - Parkiranje, pranje, održavanje i snabdijevanje gorivom građevinske mehanizacije obavljaće se na za to predviđenim lokacijama sa betonskom podlogom; u slučaju zagađenja zemljišta usljed prosipanja, zahvaćeni sloj biće uklonjen u skladu sa važećim propisima i internim planovima upravljanja.
Uticaji na pejzaž	Biće izrađen plan obnove i uređenja pejzaža u skladu sa sanacionim rješenjem, uključujući realne mjere za smanjenje kratkoročnih vizuelnih uticaja tokom izvođenja radova i maksimalno povećanje dugoročnog potencijala oporavka pejzaža.

Operativna faza

Uticaji na kvalitet podzemnih i površinskih voda	Redovno čišćenje i održavanje sistema za odvodnjavanje
Rizik od erozije, klizišta i promjena geološke strukture	Radi sprječavanja klizišta na kosinama i nasipima, primjenjivaće se tehnički zahtjevi u skladu sa Glavnim projektom i Planom postupanja u vanrednim situacijama
Gubitak flore i faune	- Provjera i evidencija uspješnosti klijanja i rasta na zasađenim površinama - Ukoliko bude potrebno, sprovođenje dodatnih mjera sanacije kroz ponovnu pripremu podloge i dodatnu sadnju autohtonih biljnih vrsta.

Ministarstvo ekologije,
održivog razvoja
i razvoja sjevera

MINISTARSTVO EKOLOGIJE,
ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA
SJEVERA

PROJEKAT REMEDIJACIJE
DEPONIJE OPASNOG OTPADA NA
LOKACIJI KAP-A

JAVNE KONSULTACIJE

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i
razvoja sjevera, Eko-efikasna zgrada, Cetinjski
put b.b. 81000 Podgorica, amfiteatar (2. sprat)

19. februar 2026. godine u 10:00h

Prilog 3: Zapisnik sa javne konsultativne sjednice, uključujući listu prisustva i fotografije

Naziv projekta	Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“
Institucija za sprovođenje	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
Predmet konsultacija:	Paket dokumentacije u okviru Ekološkog i socijalnog okvira (ESF)

Lokacija:	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Eko-efikasna zgrada, Cetinjski put bb, Podgorica Amfiteatar (drugi sprat)
Datum/Vrijeme:	19. februar 2026. / 10:00h

Otvaranje javne konsultacije

Javne konsultacije je otvorila gđa Almina Bučan, koordinatorka granta, u ime Jedinice za implementaciju projekta (PIU), koja predstavlja Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

U uvodnom obraćanju istaknuto je da je Vlada Crne Gore obezbijedila grant sredstva u iznosu od 1.000.000 USD od Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD) – Svjetske banke, u okviru Instrumenta grantova za pripremu projekata (GFPP), radi podrške pripremi i sprovođenju projekta.

Takođe je naglašeno da je Vlada Crne Gore proglasila Projekat „Reforma u oblasti upravljanja otpadom“ projektom od javnog interesa, imajući u vidu njegov strateški značaj za unapređenje nacionalnog sistema upravljanja otpadom, jačanje zaštite životne sredine i usklađivanje sa pravnom tekovinom i standardima Evropske unije.

Projekat obuhvata tri komponente:

1. Jačanje upravljanja i institucionalnih kapaciteta u sektoru otpada;
2. Ulaganja u infrastrukturu za upravljanje otpadom, uključujući uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću;
3. Rješavanje ekoloških rizika kroz sanaciju odlagališta čvrstog otpada na lokaciji bivšeg Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP) u Podgorici.

Obavještenje o javnim konsultacijama objavljeno je na zvaničnoj internet stranici Ministarstva 6. februara 2026. godine, uz link ka kompletnom paketu ESF dokumentacije i e-mail adresu za dostavljanje pisanih komentara, u skladu sa zahtjevima Ekološkog i socijalnog okvira (ESF) u pogledu uključivanja zainteresovanih strana.

Prezentacija ESF dokumentacije

Predmet konsultacije bio je paket ESF dokumentacije koji obuhvata:

- Procjenu uticaja na životnu sredinu i društvo (ESIA) za sanaciju odlagališta čvrstog otpada na lokaciji bivšeg Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP) u Podgorici;
- Plan upravljanja radnom snagom (LMP);
- Plan uključivanja zainteresovanih strana (SEP);
- Plan ekoloških i socijalnih obaveza (ESCP).

Predstavnici konzorcijuma ENCON–E3 Consulting, odgovorni za pripremu ESF dokumentacije (gđa Marija Sindić i g. Marko Ilić), predstavili su ključne nalaze iz ESIA za sanaciju odlagališta čvrstog otpada, kao i opšti okvir projekta. Tokom prezentacije predstavljeni su okvir projekta, njegove ključne komponente i planirane aktivnosti, sa posebnim fokusom na sanaciju lokacije bivšeg KAP-a u Podgorici.

Učesnici su informisani o:

- Početnom ekološkom i društvenom stanju;
- Identifikovanim ekološkim i društvenim rizicima i uticajima;
- Predloženim mjerama ublažavanja uticaja;
- Aktivnostima koje se odnose na ekološki i društveni monitoring;
- Žalbenom mehanizmu na nivou projekta;
- Procedurama za dostavljanje komentara tokom perioda objavljivanja.

Nakon prezentacije otvorena je diskusija.

Komentari zainteresovanih strana i odgovori

Br.	Ime i institucija	Komentar / Pitanje	Odgovor
1	Boris Jabučanin, EMCG d.o.o.	Izrazio je interesovanje za učešće u realizaciji projekta kroz angažovanje kompanije specijalizovane za tretman bio-otpada. Predložio je da se tretirani bio-otpad koristi kao vegetativni (živi) pokrivni materijal u okviru radova na sanaciji lokacije.	Predstavnici Ministarstva naveli su da predlog treba dostaviti u pisanoj formi radi formalnog razmatranja. Predlog će biti ocijenjen u skladu sa projektnim rješenjem, zahtjevima ESF-a i važećim propisima u oblasti javnih nabavki i zaštite životne sredine.
2	Draženka Lukovac, UNIPROM	Predložila je da se određeni istorijski industrijski materijali (krovne azbestno-cementne ploče) koji se nalaze na lokaciji bivšeg KAP-a uključe u obuhvat sanacije, nakon demontaže i pribavljanja potrebnih dozvola. Procjenjuje se da ovaj otpad čini oko 1% ukupne količine otpada na postojećoj deponiji čvrstog otpada u okviru KAP-a. Kompanija je izrazila spremnost da snosi dodatne troškove proporcionalno količinama otpada.	Ministarstvo je navelo da će biti organizovan poseban sastanak sa predstavnicima UNIPROM-a radi razmatranja predloga u skladu sa važećim zakonodavstvom, zahtjevima zaštite životne sredine i ciljevima projekta.
3	Vesna Vujačić, Opština Zeta	Istakla je potrebu sprovođenja detaljne karakterizacije otpada prije početka sanacije, definisanja adekvatnih mjera ublažavanja i uspostavljanja nezavisnog monitoringa životne sredine tokom i nakon realizacije projekta.	Ministarstvo je pojasnilo da su karakterizacija otpada, mjere ublažavanja i monitoring definisani u okviru ESIA dokumentacije. Ažurirano uzorkovanje i laboratorijske analize biće sprovedene prije početka radova, imajući u vidu da postojeći podaci potiču iz 2021. godine.
4	Nebojša Dožić, UNIPROM	Naveo je da je primarna proizvodnja u KAP-u završena 2021. godine i ukazao na potrebu revizije projekta u dijelu izgradnje kada za skladištenje otpada. Predložio je da se najprije uspostave privremeni objekti za skladištenje otpada, a zatim trajne kasete za konačno i bezbjedno zbrinjavanje.	Ministarstvo je naglasilo da je ovaj pristup već predviđen projektnim rješenjem.
5	Milovan Benderać, Čistoća d.o.o., Opština Herceg Novi	Izrazio je interesovanje za planirano uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću i naveo da je Opština Herceg Novi zainteresovana za uključivanje u regionalni sistem upravljanja otpadom.	Ministarstvo je navelo da dalja razrada Regionalnog centra zahtijeva potvrdu projektovanih količina otpada iz opština učesnica. U okviru pripreme Studije izvodljivosti biće formirana radna grupa u kojoj će učestvovati predstavnici opština.

Zaključak javne konsultacije

Zaključeno je da je svim učesnicima omogućeno da iznesu pitanja i komentare u vezi sa objavljenom ESF dokumentacijom.

Učesnici su informisani da dodatne komentare i sugestije mogu dostaviti u pisanoj formi putem e-maila u okviru propisanog perioda javnog uvida, odnosno najkasnije do 23. februara, kako je naznačeno u javnom obavještenju.

Javnim konsultacijama prisustvovalo je ukupno 15 predstavnika institucija i zainteresovanih strana. Potpisana lista prisustva čini sastavni dio ovog zapisnika (Aneks A). Sastanak je završen u 12:25.

Aneksi

- Lista prisutnih (potpisana)
- Obavještenje o javnom uvidu u dokumentaciju
- Prezentacija ESF dokumentacije

Lista prisutnih na javnim konsultacijama

Javne konsultacije povodom ESF dokumentacije pripremljene u okviru Projekta
unapređenje sektora upravljanja otpadom u Crnoj Gori

19.02.2026. god.

Ime i prezime	Organizacija	Kontakt
Danijel Purić	MERS	066-165-854
Miroslav Benderić	Čistoća HH	067-628-302
Nikica JARONIK	ES CONSULTING	069-159 926
Milorad Muntić	ES Consulting	068 463 850
Jelena Vuković	E.S Consulting	069 706624
Marija Jodžević	UNIPROM-KAP	067 259 989
DRAGANA LUKOVIĆ	UNIPROM-KAP	067 213018
Nekoljko Dožić	UNIPROM	068 826200
Mila Kostić	UNIPROM	067 245 995
Maja Murišić	Snježna Banja	mmurisić@snjeznabanja.me
Dragan Vuković	Snježna Banja	—
Boris ZABUČANIN	EMCG D.O.O.	069 325 858 boris.zabucanin@hetanir.co
Danijelo Lambutić	OPŠTINA ZETA	068 884 - 806 danijelo.lambutic@podgorica.me
VESNA VUKAČIĆ	OPŠTINA ZETA	068 1442-245 vesna.vukacic@podgorica.me
Milanka Bojević	Secretariat za planiranje prostora i održivi razvoj G. sa. Podgorice	067 708 899 milanka.bojevic@podgorica.me

Fotografija sa javnih konsultacija

Prilog 4: Letak o žalbenom mehanizmu

MERS/PIU je posvećen obezbjeđivanju da uspostavljanje i sprovođenje MWSIP projekta ne izazove negativne uticaje na stanovnike, vlasnike zemljišta, vlasnike preduzeća ili druge zainteresovane strane na koje projekat ima uticaj. Međutim, ukoliko dođe do bilo kakvih problema, ohrabrujemo vas da podijelite sve zabrinutosti ili pritužbe u vezi sa projektnim aktivnostima.

Koju vrstu žalbe mogu podnijeti?

- Svako lice može podnijeti pritužbu ukoliko smatra da projektne aktivnosti negativno utiču na njega lično, na njegovu imovinu ili na lokalnu životnu sredinu. Primjeri uključuju, ali nisu ograničeni na sljedeće:
- Povećana buka, ograničen pristup privatnoj imovini ili druge smetnje tokom izvođenja radova;
- Zabrinutost oko životne sredine ili pitanja zdravlja i sigurnosti zbog nepravilnog upravljanja otpadom, buke ili prašine izazvana projektnim aktivnostima;
- Šteta na privatnoj imovini izazvana projektnim aktivnostima.
- Neadekvatna implementacija Plana uključivanja zainteresovanih strana od strane MERS/PIU.

Kako mogu podnijeti žalbu?

Žalbe se mogu podnijeti MERS/PIU-u (kontakt podaci navedeni ispod) ili izvođaču/nadzornom inženjeru (nakon početka građevinskih radova). Podnošenje je besplatno za podnosioca žalbe i može se izvršiti na sljedeće načine:

- a. Usmeno; (lično ili telefonom);
- b. Pisanim putem: popunjavanjem priloženog Obrasca za žalbe ili u drugom obliku po želji – i slanjem ličnom dostavom, poštom ili putem email-a.

KONTAKT INFORMACIJE: Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera – Jedinica za implementaciju projekta (PIU)

Kontakt osoba: Almina Bučan

Pozicija: Menadžer za žalbe

Email: almina.bucan@mers.gov.me

Telefon: +382 68 424 671

Adresa: Eko-efikasna zgrada, Cetinjski put b.b., 81000 Podgorica

Website: <https://www.gov.me/mers>

Žalbe se takođe mogu podnijeti anonimno. Ukoliko želite da vaša žalba ostane povjerljiva, MERS/PIU će osigurati da vaše ime i kontakt podaci ne budu dijeljeni bez vašeg pristanka. Samo članovi tima MERS/PIU-a koji su direktno uključeni u rješavanje vaše žalbe imaju pristup ovim informacijama. U slučajevima kada potpuna istraga nije moguća bez otkrivanja vašeg identiteta ili sadržaja žalbe, bićete o tome unaprijed obaviješteni.

Kako će MERS/PIU rješavati Vašu žalbu?

Prijem i registracija žalbe

- Sve primljene žalbe biće registrovane u centralnom registru žalbi koji vodi PIU. Ako je identitet podnosioca žalbe poznat, potvrda o prijemu biće dostavljena u roku od tri (3) radna dana.

Pregled i kategorizacija - PIU će izvršiti početnu provjeru kako bi odredila:

- da li je žalba povezana sa projektom;
- kategoriju žalbe (npr. ekološki problemi, socijalni problemi, bezbjednosni problemi, zahtjevi za informacijama);
- nivo složenosti i hitnosti.
- Ovaj korak biće završen u roku od pet (5) radnih dana od prijema.

Pregled i rješavanje

- PIU, u saradnji sa relevantnim institucijama, izvođačima ili nadležnim organima, pregledava žalbu i predlaže odgovarajuće korektivne ili korektivne mjere.
- Standardni rok za rješavanje žalbi je petnaest (15) radnih dana. Za složene slučajeve, ovaj period može biti produžen do trideset (30) radnih dana, uz prethodnu obavijest podnosiocu žalbe.

Odgovor podnosiocu žalbe - Podnosiocu žalbe biće dostavljen pisani odgovor, koji uključuje:

- sažetak žalbe;
- preduzete ili predložene mjere;
- rokove za sprovođenje mjera;
- informacije o mogućnostima eskalacije ukoliko podnosilac nije zadovoljan ishodom.

Zatvaranje žalbe

Žalba će se smatrati zatvorenom kada su korektivne mjere sprovedene ili kada je podnosilac prihvatio odgovor. Status zatvaranja žalbe biće zabilježen u registru žalbi.

Prilog 5: Obrazac za žalbe

Referentni broj	
Ime i prezime (nije obavezno) • Želim da podnesem pritužbu anonimno. • Zahtijevam da ne otkrivajte moj identitet bez mog pristanka.	
Kontakt informacije Molimo vas navedite kako želite da budete kontaktirani (poštom, telefonom, e-mail poštom).	Poštom: Molimo navedite vašu poštansku adresu: _____ _____ Telefonom: _____ E-mail: _____
Preferirani jezik komunikacije	• Crnogorski • Engleski (ako je moguće) • Drugo (npr. Romski)
Opis incidenta za koji je podnesena pritužba	Šta se dogodilo? Gdje se to dogodilo? Kome se to dogodilo? Kakve su posljedice problema?
Datum incidenta / Pritužbe	
	• Pojedinačni incident/pritužba (datum _____) • Ponavljajući incident (broj ponavljanja? _____) • Trajni / tekući problem (problem je u toku)
Šta bi ste željeli da se dogodi?	

Prilog 6: Registar žalbi

Br.	Ime podnosioca žalbe	Profil podnosioca žalbe	Kontakt podaci	Datum prijema žalbe	Datum potvrde prijema	Vrsta (tema) problema	Odgovorna strana	Opis žalbe	Predložena korektivna mjera (hitna ili dugoročna)	Rok za sprovođenje mjere	Rezultati sprovedene mjere	Datum zatvaranja	Naknadne aktivnosti po pritužbi	Ponavljanje (Da/Ne)	Napomene
	Upisati ime ili „anonimno“														

Napomena: Svi lični podaci će se obrađivati u skladu sa crnogorskim propisima o zaštiti ličnih podataka.

Prilog 4: Evidencija aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana

Br.	Ime/vrsta zainteresovane strane (npr. pojedinac, lokalna zajednica, NVO, preduzeće, javna institucija, vlasnik zemljišta ili imovine, drugo (navesti))	Kontakt informacije	Datum konsultacija	Vrsta i mjesto konsultacija (npr. uživo, online, telefon, grupne, individualne, itd.)	Opis zabrinutosti	Ime, prezime i pozicija predstavnika MERS-a/ PIU-a	Ime, prezime i pozicija predstavnika Opštine/ Lokalne zajednice (ako je primjenjivo)	Predlog mjere/ odgovora (hitna/ dugoročna)	Vrijeme početka i završetka konsultacija ili trajanje sastanka	Da li su planirani dalji sastanci i, ako jesu, u kojem vremenskom roku?	Naknadne aktivnosti po pritužbi	Napomene

Napomena: Svi lični podaci će se obrađivati u skladu sa crnogorskim propisima o zaštiti ličnih podataka